

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΑΣ
ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΚΟΡΥΘΙΟΥ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ
ΤΣΑΡΟΥΧΗ ΚΑΝΕΛΛΑ, ΑΜ: 2003029

ΚΑΛΑΜΑΤΑ

2011

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε από την σπουδάστρια Τσαρούχη Κανέλλα στο πλαίσιο της πτυχιακής εργασίας για την λήψη του πτυχίου από το τμήμα Φυτικής Παραγωγής του Α.Τ.Ε.Ι Καλαμάτας κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011. Το θέμα της ανάπτυξης της δενδροκομίας στο Δήμο Κορυθίου, ο οποίος αποτελεί και την ιδιαίτερη πατρίδα μου, μου κέντρισε το ενδιαφέρον και με οδήγησε στο να το αναλύσω εις βάθος.

Θα ήθελα στο σημείο αυτό να ευχαριστήσω ορισμένα άτομα που υπήρξαν αρωγοί στην όλη μου προσπάθεια με τις συμβουλές τους και τη σωστή τους καθοδήγηση. Πρωτίστως θα ήθελα να ευχαριστήσω την Επιβλέπουσα καθηγήτρια κα. Πετροπούλου για την πολύτιμη συμβολή της, χωρίς την οποία θα ήταν αδύνατη η εκπόνηση αυτής της μελέτης, καθώς και τους καθηγητές που θα αξιολογήσουν τη συνολική μου προσπάθεια.

Δε θα μπορούσα να παραβλέψω να ευχαριστήσω τον κ. Βασίλειο Διαμαντόπουλο της Δ/σης Γεωργίας του Νομού Αρκαδίας που με βοήθησε στο να συλλέξω όλα τα απαραίτητα δεδομένα και στοιχεία και να τα εντάξω στην εργασία μου. Ευχαριστώ επίσης τον κ. Ευάγγελο Παρασκευόπουλο γεωπόνο της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Αρκαδίας, για την πολύτιμη βοήθειά του. Όπως, επίσης και όλα τα άτομα του αγροτικού τομέα του Ν. Αρκαδίας, όπως είναι οι παραγωγοί και ιδιαίτερος οι νέοι αγρότες, οι οποίοι δεν αρνήθηκαν να μου δώσουν πληροφορίες σχετικά με τις καλλιέργειες τους αλλά και τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι δενδρώδεις καλλιέργειες αποτελούν σημαντικό μέρος του γεωργικού εισοδήματος, ενώ η εξαγωγή αγροτικών προϊόντων από τη χώρα μας παρουσιάζει μεγάλο οικονομικό ενδιαφέρον. Με την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση μεγάλωσε η ανάγκη για εκσυγχρονισμό του αγροτικού τομέα και την προσαρμογή των μεθόδων της δενδροκομικής παραγωγής σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Η ανησυχία των καταναλωτών για την αυξημένη χρήση φυτοφαρμάκων αλλά και για την μόλυνση των υπόγειων νερών από λιπάσματα οδήγησαν στην ανάγκη δημιουργίας συστημάτων ολοκληρωμένης δενδροκομίας. Τα συστήματα αυτά είναι ιδιαίτερα ωφέλιμα γιατί επιτρέπουν να γίνεται η καλλιέργεια των οπωροφόρων δένδρων με τη λιγότερη χρησιμοποίηση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων έτσι ώστε να ελαχιστοποιείται η επιβάρυνση του οικοσυστήματος.

Το γεγονός αυτό επιτρέπει στον παραγωγό να μεγιστοποιεί τις αποδόσεις του από την καλλιέργεια αγροτικών προϊόντων αλλά και στον καταναλωτή να «βάζει στο πιάτο του» ασφαλή και υγιεινά προϊόντα. Τα συστήματα ολοκληρωμένης δενδροκομίας πρέπει να εφαρμόζονται από όλους τους παραγωγούς με όσο το δυνατόν καλύτερο τρόπο, έτσι ώστε η χώρα μας να αποτελεί έναν αξιόπιστο εξαγωγέα αυτών των προϊόντων.

Το περιεχόμενο της εργασίας ταξινομείται και παρουσιάζεται ως εξής:

Στην εισαγωγή της εργασίας παρουσιάζονται τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικών του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα.

Στο πρώτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά των δενδροκομικών καλλιεργειών της ελληνικής γεωργίας (μήλα, κεράσια, αχλάδια, κ. ά.)

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια εκτενής αναφορά στα χαρακτηριστικά του Ν. Αρκαδίας και ιδιαίτερα του τέως Δήμου Κορυθίου. Επίσης αναλύονται οι δενδροκομικές καλλιέργειες που εμφανίζονται στο δήμο αυτό βασιζόμενοι

σε στοιχεία που συλλέχθηκαν και επεξεργάστηκαν από την Ετήσια Γεωργική Στατιστική Έρευνα του 2008.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα προβλήματα των δενδροκομικών καλλιεργειών που εμφανίζονται στον ελληνικό αγροτικό χώρο και ιδιαίτερα στην περιοχή μελέτης μας.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναπτύσσονται μερικές πρακτικές οι οποίες θα δώσουν νέες προοπτικές ανάπτυξης των δενδροκομικών καλλιεργειών.

Η εργασία ολοκληρώνεται παρουσιάζοντας τα συμπεράσματα της παρούσας εργασίας και παραθέτοντας την σχετική βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για την εκπόνησή της.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
❖ <i>Παρουσίαση των Κοινωνικοοικονομικών Χαρακτηριστικών του Αγροτικού Χώρου</i>	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΚΕΣ ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	11
1.1 <i>Η ΚΕΡΑΣΙΑ</i>	12
1.2 <i>Η ΑΧΛΑΔΙΑ</i>	15
1.3 <i>Η ΜΗΛΙΑ</i>	19
1.4 <i>Η ΑΜΥΓΔΑΛΙΑ</i>	23
1.5 <i>Η ΚΑΡΥΔΙΑ</i>	27
1.6 <i>Η ΔΑΜΑΣΚΗΝΙΑ</i>	30
1.7 <i>Η ΒΥΣΣΙΝΙΑ</i>	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Ο ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	36
2.1 <i>Χαρακτηριστικά του Νομού Αρκαδίας</i>	36
2.2. <i>Δήμος Κορυθίου</i>	54
2.3 <i>Δενδροκομικές Καλλιέργειες στον τ. Δήμο Κορυθίου</i>	59
2.3.1 <i>Οι Αχλαδεώνες</i>	60
2.3.2 <i>Οι Μηλεώνες</i>	61
2.3.3 <i>Οι Κερασεώνες</i>	62

3.3.4 Οι Βυσσινεώνες.....	63
2.3.5 Οι Αμυγδαλεώνες.....	64
2.3.6 Οι Καρυδεώνες.....	65
2.3.7 Οι Ελαιώνες.....	66
2.3.8 Οι Νεκταρινιώνες.....	67
2.4 Παραγωγή Καυσόξυλων.....	68
2.5 Άρδευση των Δενδρώδων Καλλιέργειών του Δήμου Κορυθίου.....	69
2.6 Οι Δενδροκομικές Καλλιέργειες του Δ. Κορυθίου σε σχέση με τον Ν. Αρκαδίας.....	71
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ.....	74
3.1 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΣΤΟ Ν. ΑΡΚΑΔΙΑΣ.....	75
3.2 Τοπικό Πρόγραμμα Προσέγγισης LEADER PLUS.....	77
3.3 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2007-2013 «ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΑΛΤΑΤΖΗΣ».....	78
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ.....	81
4.1. Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων και καλλιεργητικών πρακτικών.....	81
4.2. Βελτίωση της προστιθέμενης αξίας του παραγομένου προϊόντος -μεταποίηση- τυποποίηση.....	82
4.3. Συστήματα διαχείρισης ποιότητας.....	83
4.4. Προώθηση - προβολή προϊόντων.....	83
4.5. Επαγγελματική κατάρτιση & εκπαίδευση.....	84
4.6. Συμπράξεις- δικτυώσεις (clusters).....	84

<i>4.7. Λοιπές δράσεις</i>	85
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	86
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	89

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η χώρα μας, η οποία είναι μία αμιγώς αγροτική χώρα, ανέκαθεν είχε μια ισχυρή παράδοση στην εξαγωγή αγροτικών προϊόντων. Μέχρι το 1960 τα αγροτικά προϊόντα, όπως ο καπνός, το βαμβάκι, κ.ά., αποτελούσαν το 60-80% των εξαγωγίμων προϊόντων, ενώ μετά το 1990 το ποσοστό της εξαγωγής αγροτικών προϊόντων έφτασε το 30-32%. Στην εποχή της ανταγωνιστικότητας και της πληροφορίας, η χώρα μας όντας, χώρα αγροτική, πρέπει να μετέχει ενεργά και ανταγωνιστικά απέναντι στις άλλες παγκόσμιες αγορές.

Όσον αφορά τον κοινωνικό καταμερισμό του ενεργού πληθυσμού της χώρας στον αγροτικό τομέα, μπορούμε να αναφέρουμε ότι το αντίστοιχο ποσοστό απασχόλησης στην ελληνική γεωργία αγγίζει το 16,5%. Σύμφωνα πάντοτε με πρόσφατες απογραφές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το αντίστοιχο ποσοστό της Ευρωπαϊκής Ένωσης φτάνει μόλις το 4% (Ανώνυμος, 2003). Ωστόσο παρά τα ενθαρρυντικά αυτά ποσοστά, στην πραγματικότητα είναι συνεχής η μείωση των ατόμων που επιθυμούν να απασχοληθούν στον αγροτικό τομέα. Αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στην εισαγωγή πολλών αλλοδαπών μεταναστών στη χώρα μας.

❖ Παρουσίαση των Κοινωνικοοικονομικών Χαρακτηριστικών του Αγροτικού Χώρου

Η παραγωγική φυσιογνωμία του αγροτικού χώρου στηρίζεται εκτός από τη γεωργία, στην κτηνοτροφία, στην αλιεία, στη δασοκομία και στη μελισσοκομία. Αυτό αποδεικνύει τη μεγάλη σημασία του πρωτογενή τομέα παραγωγής στην ελληνική οικονομία.

Ο ελληνικός αγροτικός χώρος σε σχέση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνει πολλές αγροτικές εκμεταλλεύσεις. Με τον όρο «αγροτική εκμετάλλευση» εννοούμε μία οικονομική ομάδα, η οποία είναι σε θέση να συνδυάζει σε ικανοποιητικό βαθμό τα παραγωγικά μέσα για την παραγωγή γεωργικών και ζωοκομικών προϊόντων (Σφακιωτάκης, 1993).

Ένα δυσμενές φαινόμενο που απασχολεί τους αγρότες, είναι το γεγονός ότι ο ελληνικός αγροτικός τομέας αδυνατεί να προσφέρει στους αγρότες αντίστοιχα εισοδήματα με αυτά που λαμβάνουν οι εργαζόμενοι σε άλλους τομείς της οικονομίας, κυρίως στις μεγάλες αστικές περιοχές. Είναι αναπόφευκτη, συνεπώς, η συνεχής αποχώρησή τους από τον αγροτικό τομέα αλλά και γενικότερα από τον αγροτικό χώρο.

➤ **Βασικά χαρακτηριστικά του αγροτικού τομέα**

Αρχικά, στη χώρα μας ο πρωτογενής τομέας παραγωγής και ειδικότερα η γεωργία είχε και εξακολουθεί να έχει πρωταρχική θέση, τόσο ως τομέα οικονομικής δραστηριότητας, όσο και ως παράγοντα διατήρησης της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής των μη αστικών κέντρων της χώρας μας.

Επιπλέον, ο γεωργικός τομέας συμβάλλει με ποσοστό 8% στο συνολικό ΑΕΠ της χώρας, απασχολεί το 19,3% του ενεργού πληθυσμού, κατέχει το 30% του συνόλου των εξαγωγών της χώρας ενώ, παράλληλα, συμβάλλει στην ανάπτυξη του τομέα της μεταποίησης (βιομηχανία τροφίμων και ποτών, κλωστοϋφαντουργία, επεξεργασία καπνού κλπ) (Παπαγεωργίου, 1999).

Όσον αφορά το ρόλο της μεταποίησης στη διατήρηση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής, χαρακτηριστικά αναφέρεται η προσφορά της στην απασχόληση των κατοίκων των ορεινών περιοχών της χώρας. Θα πρέπει να τονιστεί ότι οι απασχολούμενοι σε γεωργικές δραστηριότητες, που κατοικούν σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, αποτελούν το 61,7% του συνόλου των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα παραγωγής (Παπαγεωργίου, 1999). Εξάλλου, υπάρχουν Νομοί στη χώρα μας στους οποίους ο γεωργικός τομέας συμβάλλει με ποσοστό άνω του 50% στο ΑΕΠ.

Συνεπώς, μπορούμε να πούμε ότι η αναπτυξιακή ανασυγκρότηση του αγροτικού χώρου, όπου δεσπόζουσα θέση κατέχει ο γεωργικός τομέας αποτελεί κίνητρο για οποιαδήποτε προσπάθεια περιφερειακής ανάπτυξης στο μεγαλύτερο μέρος της χώρας (Παπαγεωργίου, 1999).

➤ **Ενεργός αγροτικός πληθυσμός**

Η απασχόληση στον αγροτικό τομέα είναι άμεσα συνδεδεμένη και με τη συγκράτηση του πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές και ιδιαίτερα στις ορεινές και μειονεκτικές. Ο αγροτικός τομέας απασχολεί σήμερα το 15% του ενεργού πληθυσμού της χώρας, συμβάλλοντας στο 6.8% του συνολικού ΑΕΠ. Οι αντίστοιχες μετρήσεις έδειχναν για δύο δεκαετίες πριν το 1990, ότι ο αγροτικός τομέας απασχολούσε το 24% του ενεργού πληθυσμού και κατείχε ποσοστό 9% στο συνολικό ΑΕΠ. Από τους 668.766 απασχολούμενους στον αγροτικό τομέα (απογραφή του 1991) οι 230.276 (ποσοστό δηλαδή 35%) είχαν ηλικία πάνω από 55 έτη, ενώ 47.515 αγρότες (ποσοστό δηλαδή 7%) ήταν μεγαλύτεροι των 65 ετών. Συνολικότερα τα στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι μέσα σε 30 χρόνια, από το 1961 έως το 1991, υπήρξε συστηματική αποχώρηση από τη γεωργία των πιο δυναμικών ηλικιών (20 έως 25 ετών), δεδομένου ότι, το ποσοστό των ηλικιών αυτών στο σύνολο των απασχολούμενων στη γεωργία, από 67% το 1961, μειώθηκε στο 41% το 1991(Ανώνυμος, 2011).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Η ελληνική δενδροκομία, δυστυχώς εδώ και χρόνια, αντιμετωπίζει ένα σοβαρό πρόβλημα και μπορούμε να πούμε πως είναι «ένας ασθενής που οφείλει να αναρρώσει». Κι αυτό, γιατί οι δενδροκομικές καλλιέργειες που καλλιεργούνται δύσκολα απορροφώνται από τη διεθνή και ελληνική αγορά. Αυτό συμβαίνει, διότι συνήθως η ποιότητά τους δεν είναι η καλύτερη και απέχει από τις απαιτήσεις των σύγχρονων καταναλωτών.

Πρέπει, επίσης, να τονιστεί ιδιαίτερα, ότι πολλοί οπωρώνες φυτεύονται σε ακατάλληλες περιοχές, σε μολυσμένα χωράφια και με μη ελεγμένο πολλαπλασιαστικό υλικό. Το Υπουργείο Γεωργίας, προσπαθώντας να αντιμετωπίσει το πρόβλημα, προχώρησε σε αναδιάρθρωση των καλλιεργειών με κοινοτικές επιδοτήσεις, που έχουν ως απώτερο σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής δενδροκομίας.

Στη συνέχεια, θα γίνει παρουσίαση των κυριότερων δενδροκομικών καλλιεργειών της ελληνικής γεωργίας, με κύρια έμφαση τις δενδροκομικές καλλιέργειες της Πελοποννήσου & ιδιαίτερα του Ν. Αρκαδίας.

1.1 Η ΚΕΡΑΣΙΑ

Η Κερασιά πρωτοκαλλιεργήθηκε την Ελλάδα. Η καλλιέργεια της περιγράφεται από το Θεόφραστο το 300 π.χ. Στη Ευρώπη διαδόθηκε με τη μεταφορά σπόρων από τα πουλιά ή τον άνθρωπο. Συστηματικά άρχισε να καλλιεργείται από τον 16ο αιώνα.

Η παγκόσμια ποσότητα εξαγωγής κερασιών το 2005 ανήλθε σε 1,2 εκατομμύρια τόνους ή 316 εκατομμύρια € με κύριους εξαγωγείς τις ΗΠΑ (περίπου 150 εκατομμύρια €), την Τουρκία (95 εκατομμύρια €), τη Χιλή και την Ε.Ε-25 (περίπου 12,9 εκατομμύρια €), ενώ οι κύριοι παγκόσμιοι εισαγωγείς ήταν η Ε.Ε-25 (περίπου 157 εκατομμύρια €), η Ιαπωνία (περίπου 78 εκατομμύρια €), ο Καναδάς, η Ταιβάν, το Χόνγκ Κονγκ και οι ΗΠΑ (Σκιαδάς, 2007).

Στην Ελλάδα η κερασιά καλλιεργείται κυρίως στην Μακεδονία την Θεσσαλία και την Πελοπόννησο. Οι κερασεώνες στη χώρα μας καταλαμβάνουν έκταση 42.000 στρέμματα και η μέση ετήσια παραγωγή κερασιών ανέρχεται σε 42.549 τόνους (Στατιστική Επετηρίδα Ελλάδας, 2009).

Πίνακας 1.1: Εξέλιξη Της Καλλιέργειας Της Κερασιάς στην Ελλάδα τα έτη 2002-2010

ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΔΡΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (τόνοι)	ΤΙΜΗ (€/κλό)	ΑΚΑΘ. ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (σε χιλ. €.)
2002	2.080.331	36.509	1,33	48.557
2003	2.040.645	45.970	1,43	65.737
2004	2.058.961	36.500	1,3	47.450
2005	2.084.372	34.500	1,43	49.335
2006	2.138.530	30.900	1,41	43.569
2007	2.195.711	51.951	1,47	76.368
2008	2.220.576	51.735	2,15	111.230
2009	2.320.014	44.712	1,96	87.636
2010	*	50.160	*	*
Μέσος όρος	2.142.393	42.549	2	66.235

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, 2010

Κλίμα: Η κερασιά είναι δένδρο απαιτητικό στις κλιματικές συνθήκες. Ευδοκίμει σε περιοχές με αρκετό χειμερινό ψύχος (600 έως 1300 ώρες ψύχους κάτω από 7°C), ευνοϊκές συνθήκες κατά την περίοδο της άνθησης και δροσερό καλοκαίρι (Ποντίκης, 1996).

Το χειμερινό ψύχος είναι αναγκαίο για την ομαλή διακοπή του λήθαργου των οφθαλμών της. Αν οι ανάγκες της σε ψύχος δεν ικανοποιηθούν επαρκώς (600 έως 1300 ώρες ψύχους κάτω από 7°C, ανάλογα με την ποικιλία), τότε η διακοπή του λήθαργου των οφθαλμών της δε συντελείται πλήρως, με αποτέλεσμα την εκδήλωση του φαινόμένου του παρατεταμένου λήθαργου. Αυτό μπορεί να συμβεί μόνο σε περιοχές με σχετικά θερμό χειμώνα.

Έδαφος: Η κερασιά με υποκείμενο την αγριοκερασιά δεν ανέχεται αργιλλώδη ή με κακή αποστράγγιση εδάφη. Αναπτύσσεται καλύτερα σε αμμοπηλώδη εδάφη, κυρίως σε εκείνα που δεν έχουν έδαφος αργιλλώδες ή χαλικώδες. Πιο βαριά εδάφη θεωρούνται ικανοποιητικά, αν το επιφανειακό έδαφος και το υπέδαφος αποστραγγίζονται καλά. Τα αβαθή αμμώδη εδάφη, κυρίως εκείνα που δεν ποτίζονται, δεν είναι κατάλληλα για την κερασιά. Εδάφη, που πρόσφατα έχουν φυτευτεί με φυτά ευαίσθητα στο βερτισίλλιο, όπως η πατάτα πρέπει να αποφεύγονται. Συνιστάται το έδαφος, που πρόκειται να φυτευτεί με κερασιά να απολυμαίνεται έγκαιρα με το πιο κατάλληλο απολυμαντικό (χλωροπικρίνη, κ.ά.).

Εικόνα 1: Κερασιές σε ανθοφορία

Ποικιλίες: Οι ποικιλίες της κερασιάς διακρίνονται σε σκληρόσαρκες και μαλακόσαρκες (Ποντίκης, 1996). Οι πιο αξιόλογες απ' αυτές είναι οι εξής:

Εικόνα 2: Καρπός κερασιού

Σκληρόσαρκες ποικιλίες, ο καρπός τους έχει μεγάλο μέγεθος και σχήμα καρδίοσχημο. Ο φλοιός είναι γυαλιστερός και βαθυκόκκινος. Η σάρκα είναι συνεκτική και εκλεκτής ποιότητας. Αυτές οι ποικιλίες ωριμάζουν κατά το δεύτερο δεκαήμερο του Μαΐου. Οι ποικιλίες αυτές είναι κατάλληλες κυρίως για νωπή κατανάλωση και δευτερευόντως για μεταποίηση (ποτά, φρουτοσαλάτα κ.τ.λ.)

- Bigarreau Burlat
- Bigarreau Moreau
- Bigarreau Napoleon
- Durone Nero
- Hedelfingen
- Lambert
- Mora di Cazzano
- Starking Hardy Giant
- Stella
- Ulster
- Van
- Τραγανά Έδεσσας
- Grossa di Pistola
- Φράουλα Βόλου

- *Grossa Rossa*
- *Bigareau Marmotte*
- *Bigareau Reverchon*
- *Rainier*
- *Vittoria*
- *Flamengo Srim*
- *Κηφισιάς*

Μαλακόσαρκες ποικιλίες: ο καρπός έχει μέτριο μέγεθος και σχήμα σφαιρικό. Ο φλοιός είναι βαθυκόκκινος και η σάρκα είναι κόκκινη, μαλακή και εκλεκτής ποιότητας. Αυτές οι ποικιλίες ωριμάζουν κατά τα τέλη Μαΐου με αρχές Ιουνίου. Οι ποικιλίες αυτές είναι κυρίως κατάλληλες για μεταποίηση (μαρμελάδες, χυμοί κ.τ.λ.) και δευτερευόντως για νωπή κατανάλωση.

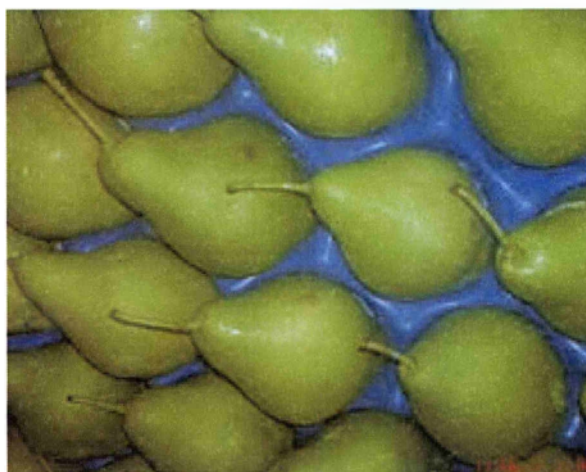
- *Precoce Dela Marca*
- *Mora di Cesena*
- *Mora di Vignola*

1.2 Η ΑΧΛΑΔΙΑ

Η αχλαδιά ήταν γνωστή από τους προϊστορικούς ακόμα χρόνους. Ο Όμηρος αναφέρει την αχλαδιά γύρω στα 800 π.χ, ο δε Θεόφραστος αργότερα, γύρω στα 300 π.Χ. Αναφέρεται σε καλλιεργούμενους και μη τύπους αχλαδιάς, περιγράφει μεθόδους πολλαπλασιασμού αυτής με εμβολιασμό και μνημονεύει την ανάγκη για σταυροεπικονίασή της.

Οι αρχαίοι Ρωμαίοι συνέβαλαν επίσης σημαντικά στην απόκτηση γνώσεων γύρω από την καλλιέργεια της αχλαδιάς. Ο Cato (235-150 π.Χ.) περιγράφει μεθόδους καλλιέργειας της αχλαδιάς παρόμοιες με αυτές που χρησιμοποιούνται στην εποχή μας καθώς και έξι ποικιλίες, που καλλιεργούνταν την εποχή εκείνη (Ποντικής, 2003). Αργότερα ο Πλίνιος, γύρω στο 23-79 π.Χ, περιγράφει 35 ποικιλίες, που καλλιεργούνταν στη Ρώμη.

Στη δυτική Ευρώπη η εμφάνιση βελτιωμένων ποικιλιών αχλαδιάς χρονολογείται από το 18ο και 19ο αιώνα με επίκεντρο βελτιώσεως αργότερα τη Γαλλία και το Βέλγιο.

Εικόνα 3: Αχλαδιά, ποικιλία Κοντούλα

Σε ότι αφορά στην παραγωγή του αχλαδιού, στην Ε.Ε αυτή κυμαίνεται από 2,5 έως 3 εκατομμύρια τόνους, ενώ η μέση στρεμματική απόδοση για την περίοδο 1997- 2005 ανήλθε σε 1,75 τόνους. Το έτος 2005, η στρεμματική παραγωγή αχλαδιού για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν 1,87 τόνους, απόδοση σημαντικά υψηλότερη σε σχέση με τη προηγούμενη διετία. Οι χώρες της Ε.Ε. με τη μεγαλύτερη παραγωγή αχλαδιού είναι η Ιταλία, η Ισπανία, η Γαλλία, το Βέλγιο και η Ολλανδία. Η Ελλάδα βρίσκεται στην 9^η θέση μετά την Πολωνία (Σκιαδάς, 2007).

Στην Ελλάδα η καλλιέργεια της αχλαδιάς είναι διαδομένη παντού, αλλά σε μορφή συστηματικών οπωρώνων εντοπίζεται κυρίως στη δυτική και κεντρική Μακεδονία, Θεσσαλία και Πελοπόννησο. Οι συστηματικοί οπωρώνες αχλαδιάς στη χώρα μας καταλαμβάνουν έκταση 139.122 στρεμμάτων, η δε μέση ετήσια παραγωγή αχλαδιών τα έτη 2002-2010 ανέρχεται σε 49.062 τόνους (Στατιστική Επετηρίδα Ελλάδας, 2009).

Πίνακας 1.2: Εξέλιξη Της Καλλιέργειας Της Αχλαδιάς στην Ελλάδα τα έτη 2002-2010

ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΔΡΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (τόνοι)	ΤΙΜΗ (€/κιλό)	ΑΚΑΘ. ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (σε χιλ. €.)
2002	3.957.648	38.640	0,67	25.889
2003	3.859.831	53.080	0,66	35.033
2004	3.855.266	41.000	0,57	23.370
2005	4.251.873	48.500	0,61	29.585
2006	4.201.427	55.392	0,8	44.314
2007	4.170.837	52.397	0,91	47.681
2008	3.915.721	52.581	0,72	37.858
2009	3.864.232	49.974	0,53	26.486
2010	*	49.994	*	*
Μέσος όρος	4.009.604	49.062	0,68375	33.777

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, 2010

Κλίμα: Όπως και η μηλιά, έτσι και η αχλαδιά πρέπει να καλλιεργείται σε περιοχές με αρκετό χειμερινό ψύχος (περίπου 1000 ώρες κάτω από 7°C), ώστε να μπορεί να διακοπεί ο λήθαργος των καρποφόρων οφθαλμών τις. Η αχλαδιά ευδοκίμει πολύ καλά σε περιοχές που έχουν νότιο ή νοτιοδυτική έκθεση και γι' αυτό πρέπει να προτιμώνται έναντι εκείνων με βορεινή έκθεση. Η αχλαδιά, λόγω του ότι ανθίζει νωρίς την άνοιξη, έχει τα άνθη της συχνά εκτεθειμένα στους ανοιξιάτικους παγετούς.

Έδαφος: Η αχλαδιά ευδοκίμει σε ευρεία ποικιλία εδαφών από τα αμμοπηλώδη μέχρι τα αργιλλοαμμώδη, αλλά δεν αναπτύσσεται καλά σε ξηρά ελαφρά εδάφη. Συγκριτικά με τη μηλιά είναι λιγότερο ανεκτική στην ξηρασία και μάλλον ανεκτική σε όχι καλή αποστράγγιση. Η βλάστηση είναι ικανοποιητική, όταν το ριζικό σύστημα των δένδρων αναπτύσσεται ελεύθερα δια μέσου του εδάφους που έχει επαρκή αερισμό, υγρασία, οργανική ουσία και θρεπτικά στοιχεία.

Ποικιλίες: Η αχλαδιά είναι δένδρο φυλλοβόλο, μακρόβιο, μικρού έως μεγάλου μεγέθους. Τα φύλλα είναι απλά, κατ' εναλλαγή, ωοειδή ή καρδιόσχημα, οδοντωτά. Ο καρπός είναι μήλο (ψευδής καρπός), έχει σφαιρικό

σχήμα ή αχλαδόμορφο, με ή χωρίς κάλυκα, σάρκα συνήθως με λιθοκύτταρα και σπέρματα μαύρης ή ελαφρά μαύρης απόχρωσης.

Εικόνα 4: Αχλάδια

Οι ποικιλίες της αχλαδιάς, ανάλογα με την εποχή ωριμάνσεώς τους, διακρίνονται σε δυο μεγάλες ομάδες (Ποντικής, 2003):

Καλοκαιρινές Ποικιλίες:

- Μαγιάτικη, Ζαχαράτη, Μοσχάτη, Μοσχάτο, Αποστολιάτικη, Κοντούλα, Δουκέσσα Πατρών, Αυγουσιιάτικη, Gentile, Coscia, Dr. Julew Guyot, William, Red Bartlett, Bartlett S. Boyey, Precoce di Fiorano, Κρυστάλλι, Santa Maria, Bella di Giugno

Φθινοπωρινές Ποικιλίες:

- Beurre Hardy, Abate Fetel, Kaiser, Passa Crassana, Doyenne du Comice, Conference, General Leclerc, Highland, Packham's Triumph, Winter Nelis

1.3 Η ΜΗΛΙΑ

Η μηλιά κατάγεται από την περιοχή που βρίσκεται νότια του Καυκάσου. Στην Ασία και στην Ευρώπη καλλιεργείται από τους αρχαίους ακόμα χρόνους. Ήταν γνωστή στους Αρχαίους Έλληνες και Ρωμαίους και μνημονεύεται από το Θεόφραστο κατά τον 3ο π.Χ. αιώνα (Ποντικής, 2003). Μετέπειτα διαδόθηκε από τον άνθρωπο σε όλα σχεδόν τα μέρη της υφελίου. Αυτό κατορθώθηκε ένεκα της διαπιστωθείσης υψηλής γενετικής παραλλακτικότητας της, που επέτρεψε την επιλογή τύπων προσαρμοσμένων σε διάφορα περιβάλλοντα.

Η καλλιέργεια της μηλιάς είναι διαδεδομένη σε όλο τον κόσμο. Καταλαμβάνει την τρίτη θέση στα οπωροφόρα δένδρα, με ετήσια παγκόσμια παραγωγή που ξεπέρασε τους 46 εκατομμύρια τόνους το 2006. Από το 1986 μέχρι και σήμερα η παγκόσμια παραγωγή μήλων αυξήθηκε περίπου κατά 20%. Μεγάλο μέρος της αύξησης οφείλεται στην Κίνα, που η παραγωγή της από 4.800.000 τόνους (Μ.Ο. 1989-91) έφτασε τους 10.000.000 τόνους (Μ.Ο. 1992-99), ενώ το 2004-05 η παραγωγή της ανήλθε στους 20.200.000 τόνους, καταλαμβάνοντας την πρώτη θέση στον κόσμο. Ακολουθούν κατά σειρά σπουδαιότητας οι ΗΠΑ, η Τουρκία, η Πολωνία, η Ιταλία, η Γαλλία, η πρώην Σοβιετική Ένωση, η Γερμανία κ.α. Οι παγκόσμιες εξαγωγές για την περίοδο 2006 ανήλθαν σε 4,64 εκατομμύρια τόνους (Σκιαδάς, 2007).

Εικόνα 5: Περιβόλι Μηλιών

Η μεγαλύτερη παγκόσμια παραγωγή μήλων αποτελείται από ποικιλίες επιτραπέζιας κατανάλωσης και για παρασκευή κομπόστας. Παλιότερα κάθε χώρα ακόμα και κατά περιοχή, καλλιεργούσε τοπικές ποικιλίες. Σήμερα, αν και διατηρείται η κατάσταση αυτή, σε μικρή όμως έκταση, οι απαιτήσεις γι' αυξημένη παραγωγή και υψηλή ποιότητα καρπών, ώθησαν κατά καιρούς διάφορους ερευνητές στη δημιουργία και διάδοση νέων ποικιλιών, που καλλιεργούνται σήμερα σε διάφορες χώρες της υφελίου με παρόμοιες κλιματικές συνθήκες.

Στην Ελλάδα, η μηλοκαλλιέργεια έχει διαδοθεί στις ψυχρότερες περιοχές, αλλά σε μορφή συστηματικών οπωρώνων εντοπίζεται κυρίως στην κεντρική και δυτική Μακεδονία, στη Θεσσαλία και την Πελοπόννησο με κύριο νομό καλλιέργειας τον Νομό Αρκαδίας. Οι συστηματικοί οπωρώνες μηλιάς στη χώρα μας καταλαμβάνουν έκταση 196.263 στρεμμάτων, η δε μέση ετήσια παραγωγή μήλων κατά τα έτη 2002-2010 ανήλθε σε 249.786 τόνους (Στατιστική Επετηρίδα Ελλάδας, 2009).

Πίνακας 1.3: Εξέλιξη Της Καλλιέργειας Της Μηλιάς στην Ελλάδα τα έτη 2002-2010

ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΔΡΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (τόνοι)	ΤΙΜΗ (€/κιλό)	ΑΚΑΘ. ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (σε χιλ. €.)
2002	5.808.284	262.870	0,47	123.549
2003	6.342.647	202.830	0,49	99.387
2004	6.852.955	275.000	0,37	101.750
2005	7.036.475	247.000	0,31	76.570
2006	6.996.744	262.929	0,34	89.396
2007	7.329.532	262.282	0,47	123.273
2008	7.436.053	240.340	0,5	120.170
2009	7.986.008	231.533	0,47	108.821
2010	*	263.291	*	*
Μέσος όρος	6.973.587	249.786	0,4275	842.916

*Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, 2010

Κλίμα: Η μηλιά είναι δένδρο των ψυχρών και υγρών κλιμάτων. Ευδοκιμεί εκεί που εξασφαλίζονται αρκετό χειμερινό ψύχος και δροσερό

καλοκαίρι, απαντά δε μέχρι υψομέτρου 1500 μέτρων (Ποντικής Κ., 2003). Οι περιοχές που γειτνιάζουν με υδάτινη επιφάνεια προσφέρονται καλύτερα για την καλλιέργεια της μηλιάς, λόγω του μειωμένου κινδύνου να προκληθούν ζημίες από παγετό.

Έδαφος: Η μηλιά ευδοκίμει σε εδάφη, που έχουν διάφορη σύσταση. Η φύση όμως του υπεδάφους έχει μεγαλύτερη σημασία από το είδος και την ποιότητα του επιφανειακού εδάφους. Το υπέδαφος πρέπει να αποστραγγίζεται καλά, γιατί οι ρίζες της μηλιάς είναι πολύ ευαίσθητες σε περίσσεια νερού. Το δε συνεκτικό υπέδαφος; περιορίζει την ανάπτυξη των ριζών και μειώνει τη ζωηρότητα και τη διάρκεια ζωής των δένδρων. Αλλά και το υπέδαφος, που συγκρατεί ελάχιστη ποσότητα νερού ή καθόλου, είναι ακατάλληλο και πρέπει να αποφεύγεται.

Το κατάλληλο έδαφος πρέπει να έχει σύσταση αμμοπηλώδη. Τα εδάφη με πολύ άργιλο ή με συνεκτικό υπέδαφος πρέπει να αποφεύγονται. Σαν καταλληλότερο έδαφος θεωρείται εκείνο που έχει σύσταση αμμοπηλώδη και βάθος δύο ή και περισσότερα μέτρα, αν και μερικοί οπωρώνες δίνουν ικανοποιητικές σοδιές και σε πιο αβαθή εδάφη. Το pH του εδάφους πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 6.5 έως 6.8. Τα εδάφη που θα επιλεγούν για την εγκατάσταση μηλεώνων πρέπει να αποστραγγίζουν καλά, κυρίως κατά τα τέλη του χειμώνα με αρχές ανοίξεως.

Ποικιλίες: Η μηλιά είναι δένδρο φυλλοβόλο, μεγάλου μεγέθους, πλαγιόκλαδο ή ορθόκλαδο (φιρίκι) και μακρόβιο. Τα φύλλα είναι απλά, κατ'εναλλαγή, ωοειδή, οδοντωτά, με την κάτω επιφάνεια χνουδωτή. Ο καρπός είναι μήλο (ψευδής καρπός), έχει διάφορο σχήμα, σφαιρικό, κωνικό, κολουροκωνικό, σφαιρικό έως επίμηκες, με ή χωρίς μαστοειδείς αποφύσεις, σάρκα τραγανή ή αλευρώδη, εύχυμη, γλυκιά, όξινη ή υπόξινη και σπέρματα καφέ απόχρωσης.

Εικόνα 6: Μήλα

Από το 2003 μέχρι σήμερα έχουν αρχίσει να καλλιεργούνται αρκετές καινούργιες ποικιλίες. Οι πιο αξιόλογες από τις ποικιλίες αυτές είναι οι ακόλουθες (Ποντικής, 2003):

Καλοκαιρινές Ποικιλίες:

- Summered
- Jersey mac
- Vista Bella
- Raritan
- Akane
- Ozark Gold
- Φιρίκι πρώιμο
- Prima
- Priscilla
- Red Delicious
- Golden Delicious

Φθινοπωρινές ποικιλίες:

- Jonagold
- Rome Beauty Cooper
- Rome Fantastic
- Nero Red Rome

- Granny Smith
- Jerseysed
- Delicious
- Imperial
- Starkrimson
- Richared
- Crispin
- Φιρίκι όψιμο

1.4 Η ΑΜΥΓΔΑΛΙΑ

Η αμυγδαλιά είναι ένα από τα αρχαιότερα ακρόδρυα, που χρησιμοποιείτο από τον άνθρωπο, αλλά οι ειδικές περιβαλλοντικές απαιτήσεις έχουν περιορίσει την εμπορική της καλλιέργεια στις κατάλληλες γι' αυτήν περιοχές της υψηλίου. Δενδροκομικά, κατατάσσεται στα ακρόδρυα, όπου το φαγώσιμο σπέρμα (ψίχα) αποτελεί το εμπορεύσιμο προϊόν. Το σπέρμα περιβάλλεται από το ξυλοποιημένο ενδοκάρπιο, που περιβάλλεται επίσης από σαρκώδες περικάρπιο, που σχίζεται κατά την ωρίμαση.

Η αμυγδαλιά παρουσιάζει πολλούς τύπους με σημαντικές μορφολογικές διαφορές, που αυτοφύονται σε όλη τη νοτιοδυτική και κεντρική Ασία, από την Τουρκία και Συρία μέχρι τον Καύκασο της νότιας Ρωσίας και των ορέων Hindu Kush της νότιας Ρωσίας και του Αφγανιστάν (Ποντικής, 1996). Στις παραμεσόγειες Ευρωπαϊκές χώρες μεταφέρθηκε κατά τους προϊστορικούς ακόμα χρόνους και στην Αμερική από τους πρώτους μετανάστες της.

Οι πέντε μεγαλύτεροι παραγωγοί αμυγδάλων για το ημερολογιακό έτος 2003 ήταν οι ΗΠΑ με 758.000 τόνους (45% μερίδιο της παγκόσμιας παραγωγής), και ακολουθούν η Ισπανία (210.000 τόνους, 12% μερίδιο), η Συρία (139.000 τόνους, 18% μερίδιο), το Ιράν (105.000 τόνους, 6% μερίδιο) και η Ιταλία (91.000 τόνους, 5% μερίδιο). Από το 1993 μέχρι το 2003 η

παγκόσμια παραγωγή αμυγδάλου αυξήθηκε 5% ετησίως. Την περίοδο 2005/06 η Τουρκία και η Ινδία παρήγαγαν 13.300 και 1.100 τόνους αμυγδάλων αντιστοίχως.

Το έτος 2003 η αξία των παγκόσμιων εξαγωγών των αμυγδάλων με κέλυφος ήταν περίπου 1 δισεκατομμύριο € και των αμυγδάλων χωρίς κέλυφος περίπου 190 εκατομμύρια €. Σύμφωνα με παγκόσμιες αναφορές εξαγωγών η αξία των εξαγωγών αμυγδάλου των ΗΠΑ ανήλθε στο 53% της συνολικής παγκόσμιας. Η Ινδία είναι η μεγαλύτερη αγορά αμυγδάλου χωρίς κέλυφος εισάγοντας το 94% της εγχώριας κατανάλωσής της, ενώ οι εισαγωγές για την περίοδο 2005/06 ήταν 25.000 τόνους (Σκιαδάς, 2007).

Στην Ελλάδα η αμυγδαλιά καλλιεργείται κυρίως στη Στερεά Ελλάδα, Εύβοια, Πελοπόννησο, Θεσσαλία, Μακεδονία, Θράκη, νησιά Αιγαίου και Κρήτη. Για την περίοδο 2000-04 η ελληνική παραγωγή αμύγδαλου κυμάνθηκε από 35 έως 62 χιλιάδες τόνους με σημαντική ετήσια διακύμανση και τη μικρότερη παραγωγή να πραγματοποιείται το έτος 2004. Η μέση στρεμματική απόδοση της καλλιέργειας αμυγδάλου για την πενταετία 2000-04 ανήλθε περίπου σε 190 κιλά.

Οι παγκόσμιες εξαγωγές της Ελλάδος, σε αμύγδαλο, για την πενταετία 2002-06 παρουσιάζουν σημαντική αύξηση με εξαίρεση τη χρονιά του 2006 που παρατηρείται πτώση. Ο κύριος προορισμός των εξαγωγών της Ελλάδος είναι τα κράτη- μέλη της Ε.Ε. Οι συστηματικοί αμυγδαλεώνες στη χώρα μας καταλαμβάνουν έκταση 335.112 στρέμματα και η μέση ετήσια παραγωγή αμυγδάλων κατά τα έτη 2002-2010 ανέρχεται σε 40.556 τόνους (Στατιστική Επετηρίδα Ελλάδας, 2009).

Πίνακας 1.4: Εξέλιξη Της Καλλιέργειας Της Αμυγδαλιάς στην Ελλάδα τα έτη 2002-2010

ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΔΡΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (τόνοι)	ΤΙΜΗ (€/κιλό)	ΑΚΑΘ. ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (σε χιλ. €.)
2002	7.163.920	60.600	1,48	89.688
2003	6.975.186	50.700	1,29	65.403
2004	6.839.961	48.200	1,61	77.602
2005	6.030.224	47.000	1.76	82.720
2006	5.903.487	41.000	2.11	86.721
2007	5.617.862	36.428	1.93	70.306
2008	5.623.894	34.523	1.46	50.404
2009	5.559.239	11.554	1.34	15.482
2010	*	35.000	*	*
Μέσος όρος	6.214.222	40.556	1,46	67.291

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, 2010

Εικόνα 7: Αμυγδαλιές σε άνθηση

Κλίμα: Η αμυγδαλιά είναι δένδρο των θερμών και ξηρών κλιμάτων. Περιοριστικοί παράγοντες είναι οι χαμηλές θερμοκρασίες του χειμώνα και της

άνοιξης και οι πολύ ψηλές του καλοκαιριού. Η αμυγδαλιά βλαστάνει και ανθίζει νωρίτερα απ' όλα τα καρποφόρα δένδρα και ευδοκίμει σε περιοχές με ήπιο χειμώνα.

Έδαφος: Η αμυγδαλιά ευδοκίμει σε ευρεία ποικιλία εδαφών από τα αμμοπηλώδη μέχρι τα αργιλλοαυμώδη. Προτιμά όμως τα ελαφρά, γόνιμα, βαθιά και καλά αποστραγγισμένα εδάφη. Αν και η αμυγδαλιά είναι ανθεκτική στην ξηρασία και επιβιώνει επί μακρόν σε ξηρά εδάφη, η παραγωγή μειώνεται σημαντικά κάτω από ξερικές συνθήκες. Επιπροσθέτως η αμυγδαλιά είναι ανθεκτική στα ασβεστώδη εδάφη.

Ποικιλίες: Η αμυγδαλιά είναι δένδρο φυλλοβόλο, μικρού έως μεγάλου μεγέθους. Τα φύλλα είναι απλά, κατ' εναλλαγή, λογχοειδή, οδοντωτά, γυαλιστερά και αδενοφόρα. Ο καρπός είναι δρύπη και αποτελείται από το εξωκάρπιο, το μεσοκάρπιο και το ενδοκάρπιο, που περικλείει το σπέρμα.

Εικόνα 8: Αμύγδαλα

Οι πιο αξιόλογες ποικιλίες αμυγδαλιάς είναι οι ακόλουθες (Ποντικής, 1996):

- Αι
- Ferragnes
- Ferraduel
- Ardechoise
- Marcona
- Nonpareil
- Texas
- Thompson

- Truoto
- Ρέτσου
- Merced

1.5 Η ΚΑΡΥΔΙΑ

Η Περσική καρυδιά πιθανόν κατάγεται από μια ευρεία περιοχή, που εκτείνεται από τα Καρπάθια βουνά, διέρχεται από την Τουρκία, Ιράκ, Ιράν, Αφγανιστάν και νότια της Ρωσίας, μέχρι βόρεια της Ινδίας (Ποντικής Κ., 1996). Στην Ελλάδα μάλλον την έφεραν οι Έλληνες; από το Ιράν. Από την Ελλάδα μεταφέρθηκαν καρύδια στη Ρώμη, όπου ήταν γνωστά ως βάλανοι του Δία. Από την Ιταλία διαδόθηκε στη Γαλλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Αγγλία και νότια Γερμανία.

Σε παγκόσμιο επίπεδο οι έξι μεγαλύτεροι παραγωγοί καρυδιού για το έτος 2003 ήταν η Κίνα με 360.000 τόνους δηλαδή το 25% μερίδιο της παγκόσμιας παραγωγής, ακολουθούμενη από τις ΗΠΑ με 294.000 τόνους, 20% μερίδιο, το Ιράν με 160.000 τόνους, 11% μερίδιο, τη Τουρκία με 125.000 τόνους, 9% μερίδιο, την Ουκρανία με 58.000 τόνους, 4% μερίδιο και τη Ρουμανία με 50.000 τόνους, 4% μερίδιο. Η παραγωγή της Γαλλίας το έτος 2003 σημείωσε κατακόρυφη πτώση λόγω ξηρασίας. Οι εκτιμήσεις για την παραγωγική περίοδο 2004/05 ήταν 32.000 τόνους. Την περίοδο 2005/06 η Τουρκία, η Ινδία και η Ιταλία παρήγαγαν 31.500, 68.000 και 15.000 τόνους καρύδια αντιστοίχως. Σύμφωνα με στοιχεία του 2003, οι παγκόσμιες εξαγωγές καρυδιού ήταν περίπου 485 εκατομμύρια €, εκ των οποίων το 64% ήταν καρύδια με κέλυφος και το 36% χωρίς κέλυφος (Σκιαδάς, 2007).

Εικόνα 9: Καρυδεώνας στην Αρκαδία

Στην Ελλάδα η καρυδιά καλλιεργείται κυρίως στη Στερεά Ελλάδα και Εύβοια, Πελοπόννησο, Ήπειρο, Θεσσαλία, Μακεδονία, Θράκη και Κρήτη. Οι συστηματικοί και μη καρυδεώνες στη χώρα μας καταλαμβάνουν έκταση 76.000 στρέμματα και η μέση ετήσια παραγωγή καρυδιών τα έτη 2002-2010 ανέρχεται σε 19.948 τόνους (*Στατιστική Επετηρίδα Ελλάδας, 2009*).

Πίνακας 1.5: Εξέλιξη Της Καλλιέργειας Της Καρυδιάς στην Ελλάδα τα έτη 2002-2010

ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΔΡΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (τόνοι)	ΤΙΜΗ (€/κιλό)	ΑΚΑΘ. ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (σε χιλ. €.)
2002	1.897.554	18.285	1,99	36.387
2003	1.853.017	16.300	2,14	34.882
2004	1.957.003	21.000	2,2	46.200
2005	2.024.982	21.500	2,41	51.815
2006	2.062.519	20.500	2,37	48.585
2007	2.037.815	18.252	2,4	43.805
2008	2.177.315	21.000	2,13	44.730
2009	1.975.158	21.699	2,49	54.031
2010	*	21.000	*	*
Μέσος όρος	1.998.170	19.948	2,26625	45.054

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, 2010

Κλίμα: Η καρυδιά είναι ευαίσθητη τόσο στις χαμηλές όσο και στις υψηλές θερμοκρασίες. Οι υψηλές καλοκαιρινές θεοκρασίες προκαλούν εγκαύματα στο περικάρπιο των καρπών και συρρίκνωση στα σπέρματα (ψίχα).

Έδαφος: Η καρυδιά ευδοκίμει σε εδάφη όπου το ριζικό της σύστημα αναπτύσσεται ελεύθερα σε βάθος μέχρι 3-3.5 μέτρων. Ο εδαφικός τύπος από μόνος του δεν επαρκεί για να επιλεγεί μια τοποθεσία για την εγκατάσταση ενός καρυδεώνα. Με κάποιο αιχμηρό όργανο πρέπει να εξετάζεται καλά το υπέδαφος μέχρι βάθους τουλάχιστον 3 μέτρων. Αν σε βάθος μικρότερο από τα τρία μέτρα βρεθεί αδιαπέραστο στρώμα βράχου ή συμπαγές υπέδαφος με ποικιλόχρωμη απόχρωση, τότε αυτό αποτελεί ένδειξη κακού αερισμού και αποστράγγισης. Πιο κατάλληλες περιοχές είναι οι δροσερές, παραποτάμιες, πρόποδες λόφων και παραθαλάσσιες.

Ποικιλίες: Η καρυδιά είναι δένδρο φυλλοβόλο, μακρόβιο, μόνοικο δίκλινο, ύψους μέχρι 30 μέτρων. Τα φύλλα είναι σύνθετα, κατ' εναλλαγή, με περιττό αριθμό φυλλαρίων. Ο καρπός είναι δρύπη, με περικάρπιο χοντρό και σαρκώδες και ενδοκάρπιο ξυλοποιημένο. Το περικάρπιο σχηματίζεται από το ψευδοπεριάνθιο και το περιάνθιο, το κέλυφος από το τοίχωμα της ωοθήκης και η ψίχα απ' το έμβρυο και το περίβλημα του σπέρματος. Η επιλογής της κατάλληλης ποικιλίας στο κατάλληλο φυσικό περιβάλλον είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας, που καθορίζει την επιτυχία ή αποτυχία του καρυδεώνα.

Εικόνα 10: Καρύδια

Οι κυριότερες ποικιλίες καρυδιάς είναι οι εξής (Ποντικής, 1996):

- Franquette
- Hartley
- Mayette
- Parisienne
- Marbot
- Payne
- Amigo
- Serr
- Chico
- Vina
- Gustine
- Lomroc
- Corne
- Sorrento

1.6 Η ΔΑΜΑΣΚΗΝΙΑ

Η δαμασκηλιά καλλιεργείται ευρέως σ' όλη την υφήλιο. Ανήκει στο γένος *Prunus*, που περιλαμβάνει είδη από Ασία, Ευρώπη και Αμερική. Στην Ελλάδα η δαμασκηλιά καλλιεργείται κυρίως στη Φθιώτιδα, Εύβοια, Μαγνησία, Κοζάνη, Φλώρινα, Χαλκιδική και Λέσβο (Ποντικής, 1996).

Οι κύριοι παγκόσμιοι παραγωγοί νωπού και αποξηραμένου δαμάσκηνου είναι η Κίνα, οι ΗΠΑ και η πρώην Σερβία & Μαυροβούνιο. Σύμφωνα με στοιχεία η παραγωγή για την Αυστραλία, τη Χιλή, την Κίνα, την Πολωνία, την Ισπανία, την Ταιβάν, την Τουρκία και τις ΗΠΑ ανήλθε σε 2,6 εκατομμύρια τόνους. Η παγκόσμια εξαγωγή νωπών και ξηρών δαμάσκηνων ήταν περίπου 171 εκατομμύρια €. Οι κύριοι παγκόσμιοι εξαγωγείς είναι η Χιλή περίπου 62 εκατομμύρια €, οι ΗΠΑ, η Νότια Αφρική, η Ε.Ε, περίπου 15 εκατομμύρια € και η Αυστραλία (Σκιαδάς, 2007).

Στην Ελλάδα η παραγωγή δαμάσκηνου για την πενταετία 2001-05 κυμάνθηκε μεταξύ των 4 και 13,5 χιλιάδων τόνων. Κατά την τριετία 2001-03 παρατηρήθηκε σημαντική πτώση της παραγωγής την οποία διαδέχθηκε σημαντικότερη άνοδος το έτος 2004 (περίπου 220%). Η μέση στρεμματική απόδοση της καλλιέργειας νωπού δαμάσκηνου, τόσο στην Κοινότητα, όσο και στην Ελλάδα σύμφωνα με τα αντίστοιχα διαθέσιμα στοιχεία ήταν περίπου 1 τόνος (Σκιαδάς, 2007). Οι συστηματικοί δαμασκηνώνες στη χώρα μας καταλαμβάνουν έκταση 8977 στέμματα και η μέση ετήσια παραγωγή νωπών δαμάσκηνων ανέρχεται σε 3.261 τόνους (Σκιαδάς, 2007).

Κλίμα: Η δαμασκηνιά προσαρμόζεται εύκολα και ευδοκίμει ικανοποιητικά σε ευρεία ποικιλία κλιματικών και εδαφικών συνθηκών. Η δαμασκηνιά προσαρμόζεται καλύτερα σε περιοχές με ήπιους χειμώνες και ζεστά καλοκαίρια. Η ψηλή ατμοσφαιρική υγρασία και οι πολλές βροχοπτώσεις κατά την περίοδο της ανθοφορίας της δαμασκηνιάς την άνοιξη, αποτελούν δυσμενείς παράγοντες για την καλλιέργειά της. Συνεπώς οι περιοχές με πολύ υγρή άνοιξη θεωρούνται ακατάλληλες για την καλλιέργεια της δαμασκηνιάς και πρέπει να αποφεύγονται.

Έδαφος: Η δαμασκηνιά μπορεί να ευδοκιμήσει επί διαφόρων τύπων εδαφών, αλλά αποδίδει καλύτερα σε βαθιά, ελαφρά ασβεστώδη και μέσης σύστασης εδάφη, που αποστραγγίζονται καλά. Θεωρείται ευαίσθητη στους ισχυρούς ανέμους και γι' αυτό θα πρέπει να αποφεύγονται οι περιοχές εκείνες που είναι εκτεθειμένες σε διαρκείς και σφοδρούς ανέμους.

Εικόνα 11: Δαμασκηλιά σε ανθοφορία

Ποικιλίες: Η Ευρωπαϊκή δαμασκηλιά είναι δένδρο φυλλοβόλο, μέσου έως μεγάλου μεγέθους, με βλάστηση συνήθως πλαγιόκλαδη. Τα φύλλα της είναι απλά, κατ'έναλλαγή, μεγάλα σε μέγεθος, ωσειδή, οδοντωτά, αδενοφόρα, συνήθως με χνούδι στην κάτω επιφάνεια. Ο καρπός είναι δρύπη, διαφόρων σχημάτων, σχεδόν πάντοτε εκπύρηνος. Ο φλοιός έχει χρώμα, που ποικίλλει από πράσινο έως μελανό ανάλογα με την ποικιλία. Η σάρκα είναι συνήθως κίτρινη ή χρυσοκίτρινη ή πράσινη ή κεχριμπαρί, χυμώδης , γλυκιά, όξινη ή υπόξινη.

Εικόνα 12: Δαμάσκηνο καρπός

Οι ποικιλίες της Ευρωπαϊκής δαμασκηνιάς μπορεί να ταξινομηθούν σε τέσσερις ομάδες (Ποντικής, 1996):

- Ποικιλίες για παραγωγή ξηρών δαμασκηνών ,Prunes, όπως η Agen French και η Friedman. Χρησιμοποιούνται κυρίως για αποξήρανση αλλά και για κονσερβοποίηση και νωπή κατανάλωση.
- Ποικιλίες τύπου Reine Claude, όπως η Reine και η Claude. Χρησιμοποιούνται για κονσερβοποίηση και νωπή κατανάλωση.
- Ποικιλίες τύπου Yellow Egg, όπως η Bonum και η Golden Drop. Χρησιμοποιούνται για κονσερβοποίηση.
- Ποικιλίες τύπου Lombard, όπως η Victoria και η Pond. Χρησιμοποιούνται για νωπή κατανάλωση

1.7 Η ΒΥΣΣΙΝΙΑ

Η βυσσινιά έχει τον ίδιο τόπο καταγωγής και τρόπο διάδοσης με την κερασιά. Στην Ελλάδα η βυσσινιά καλλιεργείται κυρίως στη Μακεδονία και Πελοπόννησο, με κυριότερα κέντρα τους νομούς Φλώρινας και Αρκαδίας (Ποντικής Κ., 1996).

Οι συστηματικοί βυσσινεώνες στη χώρα μας καταλαμβάνουν έκταση 11.000 στρέμματα και η μέση ετήσια παραγωγή βυσσίνων ανέρχεται σε 7.414 τόνους (Στατιστική Επετηρίδα Ελλάδας, 2001).

Η βυσσινιά καλλιεργείται για τους καρπούς της, τα βύσσινα, που χρησιμοποιούνται για μεταποίηση (κονσερβοποίηση, ποτοποιία, κ.ά.).

Κλίμα: Η βυσσινιά έχει μεγαλύτερη αντοχή στις χαμηλές θερμοκρασίες απ' την κερασιά και ανέχεται υψηλότερες θερμοκρασίες από αυτή. Επίσης έχει και μεγαλύτερες απαιτήσεις σε ψύχος για τη διακοπή του λήθαργου των οφθαλμών της, ενώ τα άνθη και οι μικροί καρποί της βυσσινιάς είναι πολύ ευαίσθητα στον παγετό.

Εικόνα 13: Βυσσινιά

Έδαφος: ευδοκίμει σε αμμοπηλώδη εδάφη. Δεν ανέχεται εδάφη που δεν αποστραγγίζονται καλά. Ακατάλληλα είναι επίσης και τα πολύ ξηρά εδάφη.

Ποικιλίες: Η βυσσινιά είναι δένδρο φυλλοβόλο, μικρού μεγέθους, με βλάστηση, πλαγιόκλαδη. Τα φύλλα είναι απλά, κατ' εναλλαγή, ελλειψοειδή, διπλά οδοντωτά, αδενοφόρα. Ο καρπός είναι δρύπη και έχει σχήμα σφαιρικό. Ο φλοιός είναι ανοιχτοκόκινος έως βαθυκόκκινος. Η σάρκα είναι λευκή ή βαθυκόκκινη με γεύση υπόξινη.

Εικόνα 14: Βύσσινα

Οι κυριότερες ποικιλίες βυσσινιάς είναι οι εξής (Ποντικής, 1996):

- Early Richmod
- Montmorency
- English Morello
- Τριπόλεως
- Φλώρινας
- Κωνσταντινουπόλεως

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο Ο ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

2.1 Χαρακτηριστικά του Νομού Αρκαδίας

Ο νομός Αρκαδίας βρίσκεται στο κέντρο της Πελοποννήσου. Συνορεύει βόρεια με τους νομούς Κορινθίας και Αχαΐας, δυτικά με τους νομούς Ηλείας και Μεσσηνίας, νότια με το νομό Λακωνίας και ανατολικά βρέχεται από τον Αργολικό κόλπο.

Έχει έκταση 4.419 τετραγωνικά χιλιόμετρα και πληθυσμό 102.035 κατοίκους (Απογραφή 2001). Η πληθυσμιακή εξέλιξη του νομού Αρκαδίας φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 2.1: Πληθυσμιακή εξέλιξη του Ν. Αρκαδίας 1951-2001

Έτος Απογραφής	Κάτοικοι
1951	154.361
1961	135.042
1971	111.263
1981	107.932
1991	105.309
2001	102.035

Πηγή: <http://www.inarcadia.gr/arcadia/statist/index.htm>

Στον πίνακα 2.1 παρατηρούμε ότι η πληθυσμιακή εξέλιξη του Νόμου Αρκαδίας ακολουθεί σταδιακή φθίνουσα πορεία. Το γεγονός αυτό είναι αποτέλεσμα της εσωτερικής μετανάστευσης που βιώνει η χώρα από την δεκαετία του '50. Οι κάτοικοι της υπαίθρου μεταξύ των οποίων και οι Αρκάδες

εγκατέλειψαν τον τόπο καταγωγής για μεγαλύτερα αστικά κέντρα κυρίως για αναζήτηση εργασίας.

Πρωτεύουσα του νομού είναι η Τρίπολη και σημαντικές κωμοπόλεις το Άστρος, η Βυτίνα, η Δημητσάνα, τα Λαγκάδια, το Λεβίδι, το Λεωνίδιο, η Μεγαλόπολη, τα Τρόπαια. Με το Νόμο 3852/2010, ΦΕΚ 87/Α/7-6-2010 (σχέδιο Καλλικράτης), συστάθηκαν στο νομό Αρκαδίας οι παρακάτω πέντε δήμοι:

Πίνακας 2.2: Καλλικρατικοί δήμοι Ν. Αρκαδίας

α/α	Δήμος	Έδρα Δήμου
1	Βόρειας Κυνουρίας	Άστρο
2	Γορτυνίας	Δημητσάνα
3	Μεγαλόπολης	Μεγαλόπολη
4	Νότιας Κυνουρίας	Λεωνίδιο
5	Τρίπολης	Τρίπολη

Πηγή: <http://www.inarcadia.gr/arcadia/arcgenika.htm>

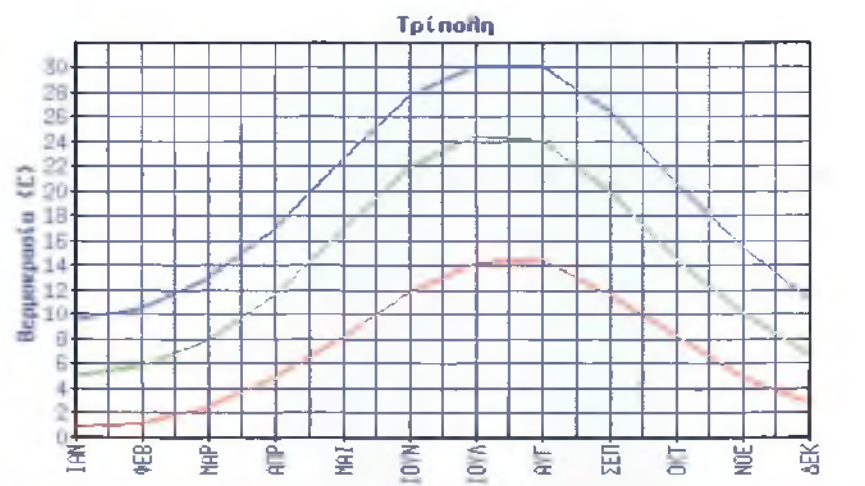
Πηγή: <http://www.vlaxerna.gr/>

Γεωμορφολογία Νομού Αρκαδίας:

Το μεγαλύτερο μέρος του νομού είναι ορεινό με μεγαλύτερους ορεινούς όγκους το Μαίναλο με υψόμετρο 1981 μέτρα, που στην κορυφή του λειτουργεί χιονοδρομικό κέντρο (Οστρακίνα), ο Πάρνωνας και το Αρτεμίσιο. Μεγάλες πεδινές εκτάσεις είναι το οροπέδιο της Τρίπολης και το λεκανοπέδιο της Μεγαλόπολης. Ο Αλφειός ποταμός αλλά και ο Λάδωνας με τον Ερύμανθο ακόμα και ο Λούσιος συμβάλλουν τα μέγιστα στην οικονομία του νομού. Η λίμνη Τάκα είναι ένας σπουδαίος υδροβιότοπος, δίνοντας τη δυνατότητα στους κατοίκους των γειτονικών περιοχών να αρδεύουν τα κτήματά τους, ενώ η λίμνη του Μουστου αποτελεί ένα σημαντικό καταφύγιο αγρίων πτηνών στην περιοχή. Η τεχνητή λίμνη του Λάδωνα είναι πολύ σημαντική γιατί με τα νερά της κινείται το υδροηλεκτρικό εργοστάσιο και αρδεύεται ολόκληρη η κοιλάδα.

Κλιματολογικές Συνθήκες Νομού Αρκαδίας:

Μέση Ετήσια Θερμοκρασία:

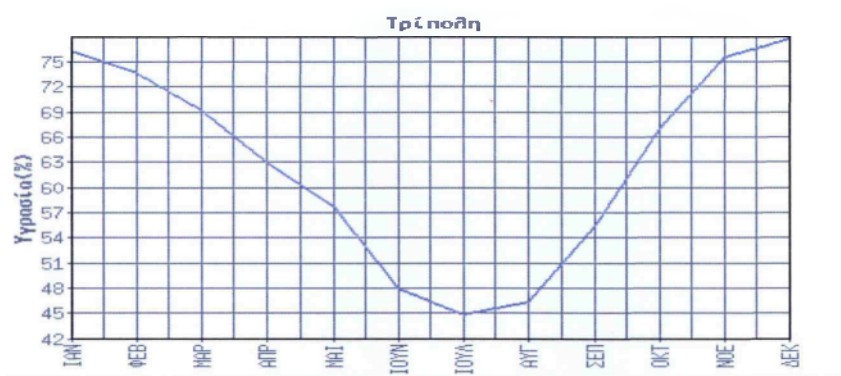

Πηγή: <http://www.tutiempo.net/en/Climate/Greece.GR.html>

Διάγραμμα 2.1: Διαγραμματική απεικόνιση της μέσης μέγιστης (μπλέ), της μέσης ελάχιστης (κόκκινη) και της μέσης (πράσινη) ετήσιας θερμοκρασίας στην Τρίπολη το 2010

Η μέση μέγιστη θερμοκρασία που παρουσιάζεται στη πρωτεύουσα του νομού Αρκαδίας (Τρίπολη) κατά το έτος 2010 είναι 19,5° C. Η ελάχιστη θερμοκρασία κατά την ίδια περίοδο είναι 7,2° C.

Μέση Ετήσια Υγρασία:

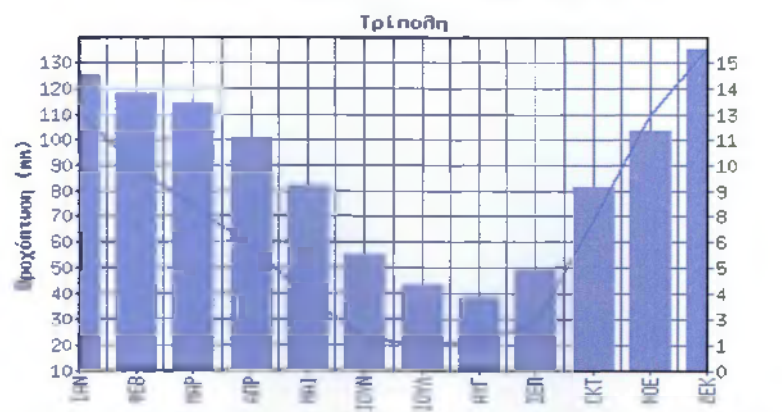

Πηγή: <http://www.tutiempo.net/en/Climate/Greece.GR.html>

Διάγραμμα 2.2: Διαγραμματική απεικόνιση της μέσης ετήσιας υγρασίας στην Τρίπολη το 2010

Η μέση υγρασία που παρουσιάζεται στη πρωτεύουσα του νομού Αρκαδίας (Τρίπολη) κατά το έτος 2010 είναι περίπου 63%.

Μέσο Ετήσιο Ύψος Βροχόπτωσης:

Πηγή: <http://www.tutiempo.net/en/Climate/Greece.GR.html>

Διάγραμμα 2.3: Διαγραμματική απεικόνιση του ύψους της βροχόπτωσης (σε χιλιοστά) ανά μήνα στην Τρίπολη το 2010

Τέλος το μέσο συνολικό ύψος της βροχόπτωσης που παρουσιάζεται στη πρωτεύουσα του νομού Αρκαδίας (Τρίπολη) κατά το έτος 2010 είναι περίπου 65mm.

Ο νομός οικονομικά βασίζεται στη γεωργία, στην κτηνοτροφία και στον τουρισμό. Στα δυο μεγάλα εργοστάσια παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος, το υδροηλεκτρικό του Λάδωνα και το θερμοηλεκτρικό της Μεγαλόπολης, εργάζονται αρκετοί Αρκάδες. Το υπέδαφος είναι πλούσιο σε λιγνίτη (λεκάνη Μεγαλόπολης), και μάρμαρο (Βυτίνα, Κάψια, Πάρνωνας). Το ελατοδάσος του Μαινάλου προσφέρει πολύ καλής ποιότητας ξυλεία. Η αναπτυσσόμενη βιομηχανία του νομού στηρίζεται στην επεξεργασία προϊόντων της πρωτογενούς παραγωγής. Σημαντικό ρόλο παίζουν ακόμα οι οικογενειακές επιχειρήσεις, όπως κατασκευής έργων λαϊκής τέχνης (ξυλόγλυπτα-υφαντά), παραδοσιακά προϊόντα (χυλοπίτες-τραχανάς κλπ), βιολογικά προϊόντα (κρασί-λάδι κ.).

Σημαντικότατο ρόλο όμως για την οικονομική και την κοινωνική ανάπτυξη του νομού Αρκαδίας έχει ο αγροτικός τομέας λόγω του ότι απασχολεί το μεγαλύτερο μέρος του εργατικού δυναμικού του νομού και αξιοποιεί κατά κύριο λόγο τους φυσικούς πόρους του. Η ανάπτυξη της γεωργικής βιομηχανίας οφείλεται στην αποτελεσματική προμήθεια πρώτων υλών που προέρχονται από τον αγροτικό τομέα. Τα δάση καταλαμβάνουν το 25% της επιφάνειας του νομού (έλατα, δρυς) προσφέροντας μεγάλο όγκο πρώτης ύλης στις βιομηχανίες ξύλου. Αντίθετα η αλιεία παίζει μικρό, αλλά όχι αμελητέο, ρόλο στον πρωτογενή τομέα του νομού.

Σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, ο απασχολούμενος πληθυσμός του Νομού Αρκαδίας με τον Κλάδο της Γεωργίας φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 2.3: Απασχολούμενος πληθυσμός του Νομού Αρκαδίας στον κλάδο της Γεωργίας κατά τα έτη 1991 & 2001

Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας Νομού Αρκαδίας	Απασχολούμενος Πληθυσμός	
	Έτος Απογραφής	
	1991	2001
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία.	12.463 κατ.	6.861 κατ.

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Όπως παρατηρείται μέσα σε μία δεκαετία (1991-2001) εμφανίζεται ραγδαία μείωση του πληθυσμού του Ν. Αρκαδίας που ασχολείται με την γεωργία, σε ποσοστό που αγγίζει το 50%.

Η εγκατάλειψη του πρωτογενή κλάδου παραγωγής (γεωργία, κτηνοτροφία, δασοκομία) έχει ως αποτέλεσμα και την μείωση της καλλιεργήσιμης γης και τη μετατροπή της σε δασικές εκτάσεις.

Ένας γεωργικός τομέας, πολύ σημαντικός, για τον Νομό Αρκαδίας είναι οι δενδροκομικές καλλιέργειες. Θα ήταν χρήσιμο να παραθέσουμε την εξέλιξη των δενδροκομικών καλλιεργειών του νομού τα τελευταία χρόνια σε ότι αφορά τις εκτάσεις καλλιέργειας αλλά και την ετήσια παραγωγή, ώστε να εντοπίσουμε προβλήματα που αντιμετωπίζουν αλλά και τρόπους ανάπτυξης αυτών των καλλιεργειών.

Στον πίνακα 2.4 βλέπουμε τις εκτάσεις γης που καλύπτουν διάφορων δενδροκομικές καλλιέργειες που αναπτύσσονται στο Ν. Αρκαδίας κατά τα έτη 2002 έως 2006.

Πίνακας 2.4: Συνολικές εκτάσεις δενδροκομικών καλλιεργειών του Νομού Αρκαδίας κατά τα έτη 2002 & 2006

Κατηγορία Καλλιέργειας	Εκτάσεις Καλλιεργειών (στρέμματα)				
	2002	2003	2004	2005	2006
Αχλαδιές	2226	2030	1859	1734	1590
Μηλιές	6727	6684	6758	6694	6606
Κερασιές	3178	2968	2914	2981	2831
Βυσσινιές	1717	1711	1662	1699	1689
Δαμασκηνιές	*	*	*	21	23
Αμυγδαλιές	3890	3907	3726	3649	3556
Καρυδιές	11240	10389	11214	11258	11063
Ελαιόδεντρα	160240	160422	159366	161144	*

*Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Η ετήσια παραγωγή των παραπάνω καλλιεργειών κατά τα ίδια έτη παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

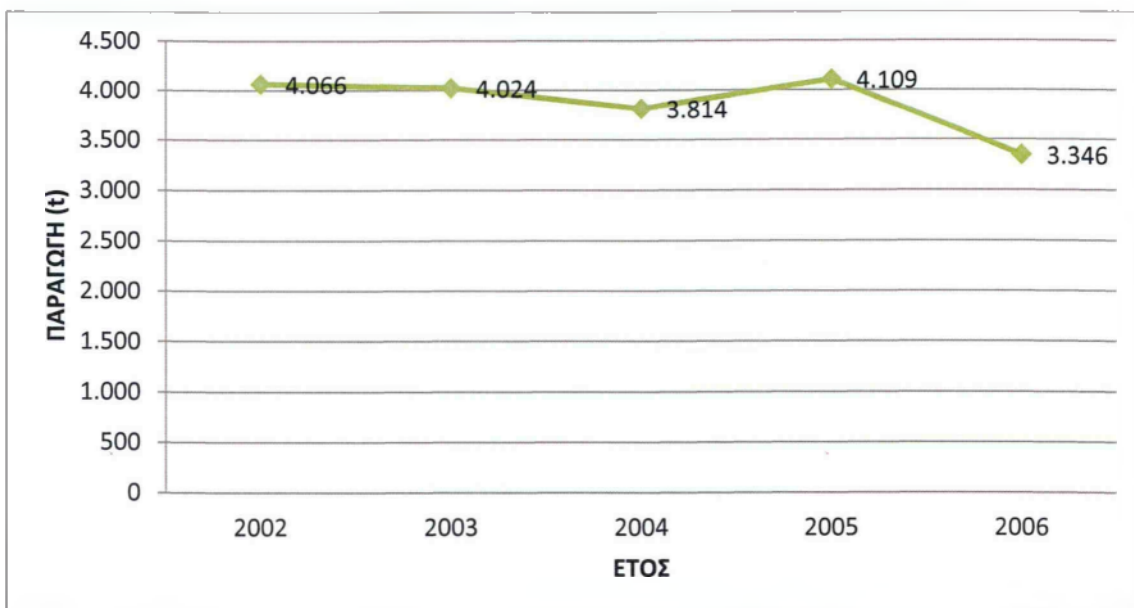
Πίνακας 2.5: Συνολική παραγωγή προϊόντων δενδροκομικών καλλιεργειών του Νομού Αρκαδίας κατά τα έτη 2002 & 2006

Νομός Αρκαδίας	Παραγωγή (κιλά)				
	2002	2003	2004	2005	2006
Κατηγορία Καλλιέργειας					
Αχλαδιές	4.065.785	4.023.795	3.813.660	4.109.490	3.346.115
Μηλιές	11.686.051	11.689.223	12.222.460	12.907.420	12.845.210
Κερασιές	1.325.973	1.529.695	1.782.490	1.495.965	2.138.563
Βυσσινιές	914.186	1.436.081	931.476	863.975	1.169.509
Δαμασκηνιές	1.700	1.200	16.725	6.150	6.620
Αμυγδαλιές	483.685	450.625	500.900	481.075	443.380
Καρυδιές	1.261.605	2.163.565	1.336.063	1.362.531	2.171.600
Ελαιόδεντρα (ελαιόλαδο)	33.722.997	41.906.575	16.566.945	45.441.546	*

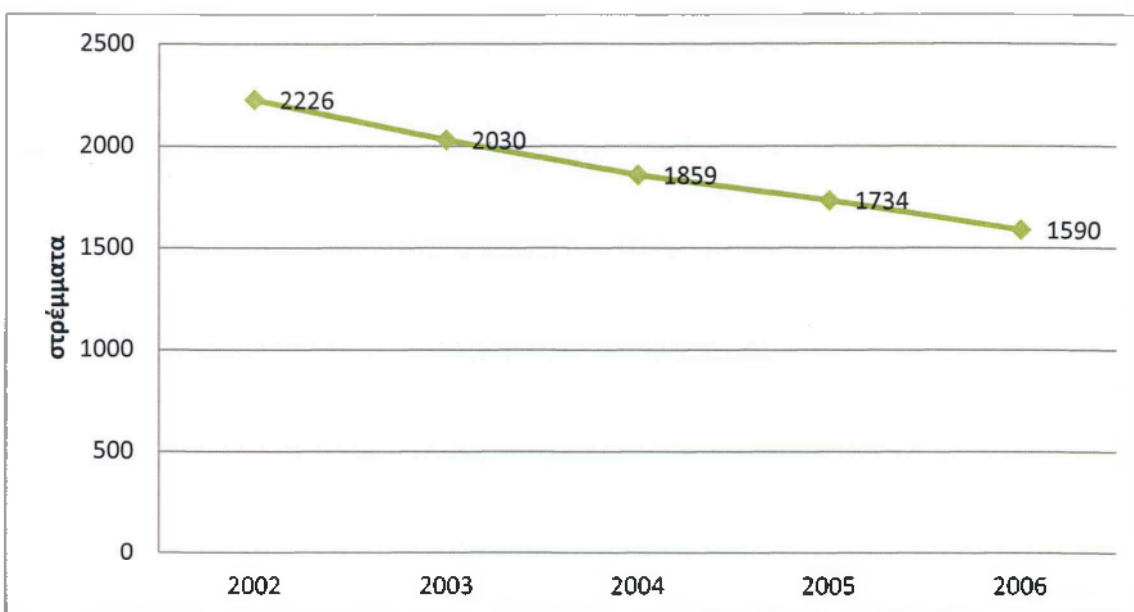
*Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Με βάση τα στοιχεία τους πίνακα 2.4 & 2.5, θα αναλύσουμε την πορεία της παραγωγής της κάθε δενδροκομικής καλλιέργειας για τα έτη 2002, 2003, 2004, 2005 και 2006.

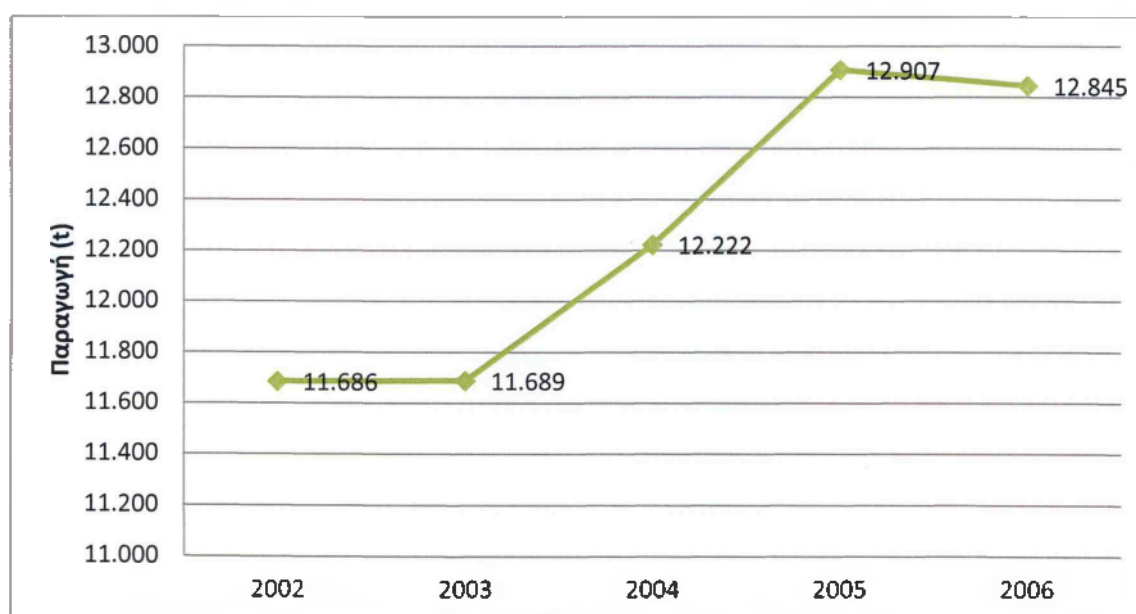
Διάγραμμα 2.4: Παραγωγή αχλαδιών Ν. Αρκαδίας ανά έτος σε τόνους

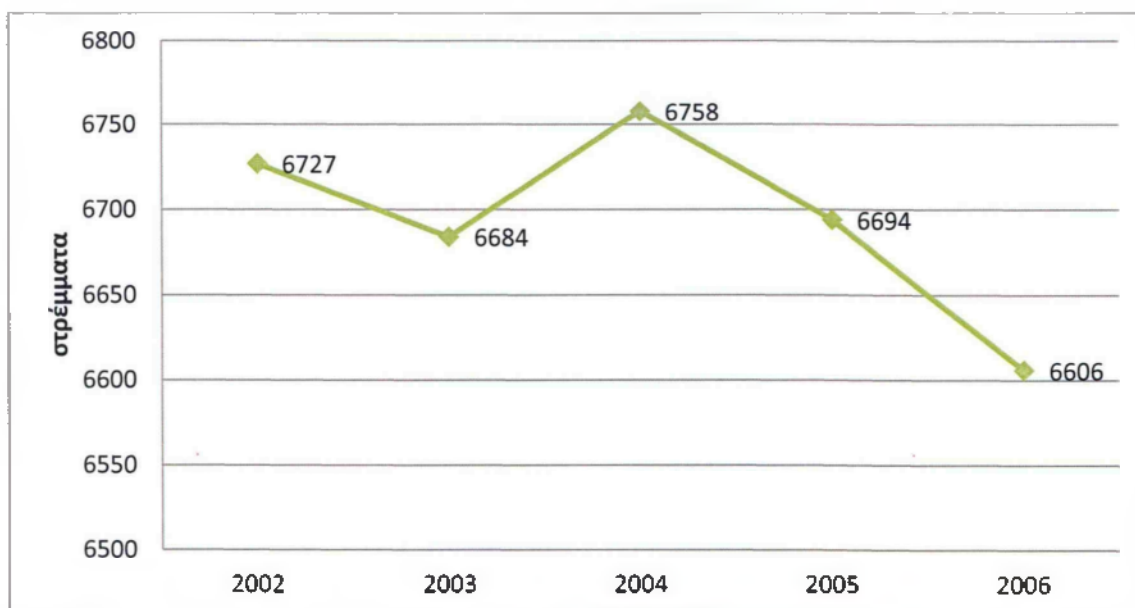
Διάγραμμα 2.5: Έκταση αχλαδεώνων Ν. Αρκαδίας ανά έτος σε στρέμματα

Από τα διαγράμματα 2.4 & 2.5 παρατηρούμε ότι κατά τα έτη 2002 και 2003 η παραγωγή αχλαδιών κυμαίνονταν στα ίδια επίπεδα ενώ η καλλιεργούμενη έκταση μειώνεται. Το 2004 οι εκτάσεις εξακολουθούν να μειώνονται με αποτέλεσμα να μειωθεί και η παραγωγή. Αντιθέτως το 2005 παρόλο που μειώθηκε κι άλλο η καλλιεργούμενη έκταση, η παραγωγή

αυξήθηκε σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Σύμφωνα με τον γεωπόνο κ. Παρασκευόπουλο αυτό συνέβη λόγω των καλών καιρικών συνθηκών εκείνης της χρονιάς και των σωστών καλλιεργητικών τεχνικών. Το 2006 η μείωση των εκτάσεων συνεχίζεται με αποτέλεσμα την μείωση της παραγωγής. Αξίζει να σημειωθεί ότι η αχλαδιά είναι ένα δέντρο το οποίο παρουσιάζει έντονη παρενιαυτοφορία δηλαδή το ένα έτος μπορεί και είναι ιδιαίτερα καρποφόρο και το επόμενο ελάχιστα.

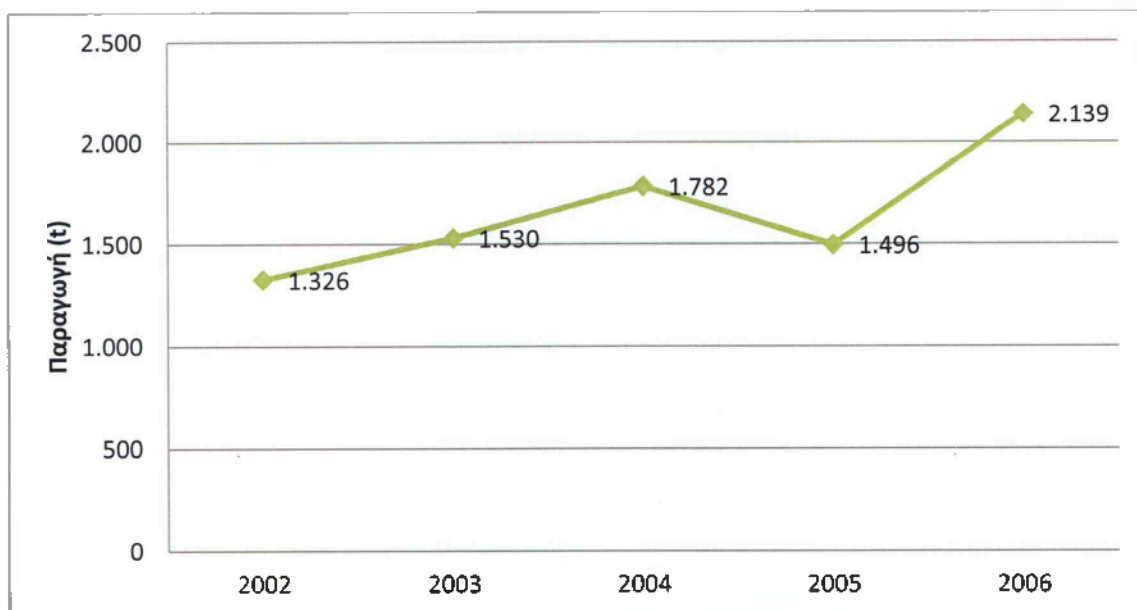

Διάγραμμα 2.6: Παραγωγή μήλων Ν. Αρκαδίας ανά έτος σε τόνους

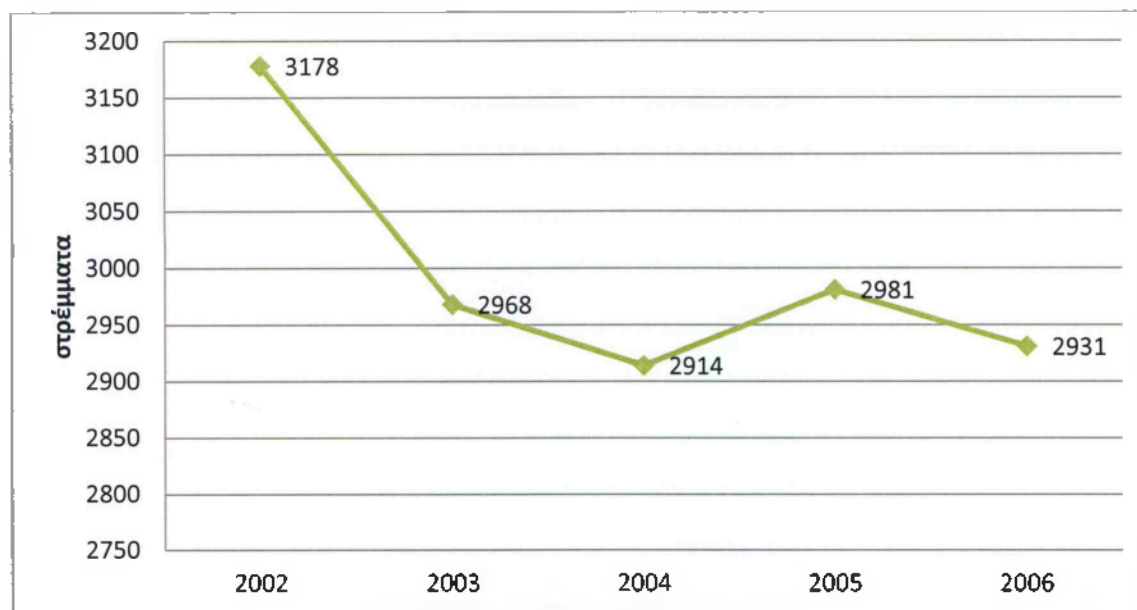

Διάγραμμα 2.7: Έκταση μηλεώνων Ν. Αρκαδίας ανά έτος σε στρέμματα

Από τα διαγράμματα 2.6 & 2.7 παρατηρούμε ότι κατά τα έτη 2002 και 2003 η παραγωγή μήλων είναι σταθερή με μία μικρή μείωση στην καλλιεργούμενη έκταση το 2003 σε σχέση με το 2002. Το 2004 αυξήθηκε η έκταση με αποτέλεσμα να αυξηθεί και η παραγωγή φτάνοντας τους 12.222,460 τόνους. Το 2005 η καλλιεργούμενη έκταση επανέρχεται στα επίπεδα του 2003 αλλά η παραγωγή αυξήθηκε και εδώ όπως και στις αχλαδιές αφού βοήθησαν οι κλιματικές συνθήκες που επικράτησαν το έτος αυτό. Τέλος το 2006 η έκταση συνεχίζει να μειώνεται με αποτέλεσμα ελαφριά μείωση της παραγωγής.

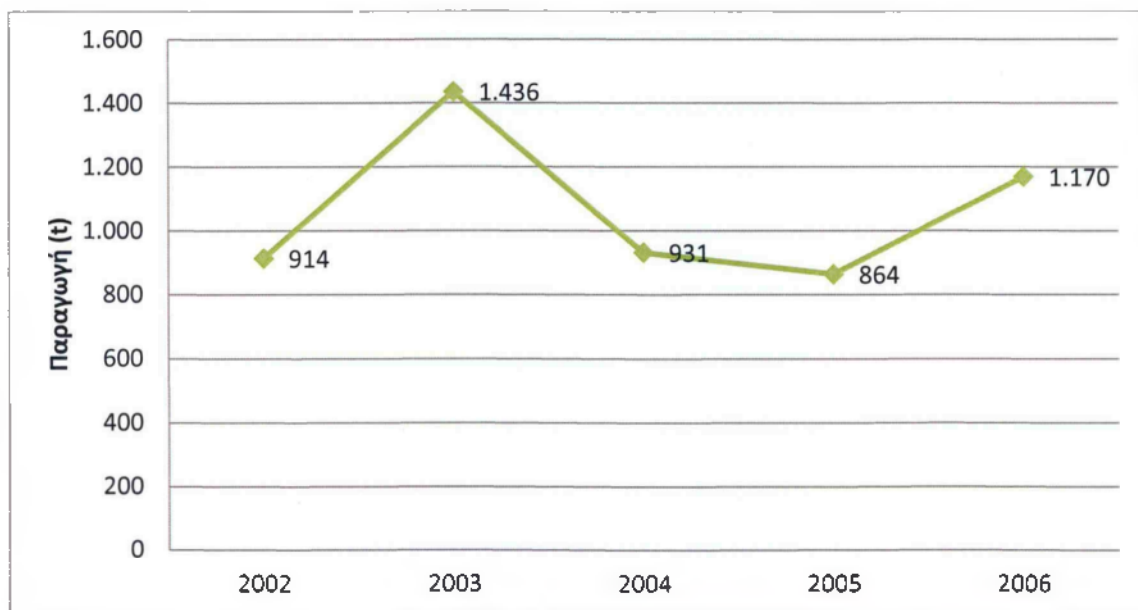
Διάγραμμα 2.8: Παραγωγή κερασιών Ν. Αρκαδίας ανά έτος σε τόνους

Διάγραμμα 2.9: Έκταση κερασιών Ν. Αρκαδίας ανά έτος σε στρέμματα

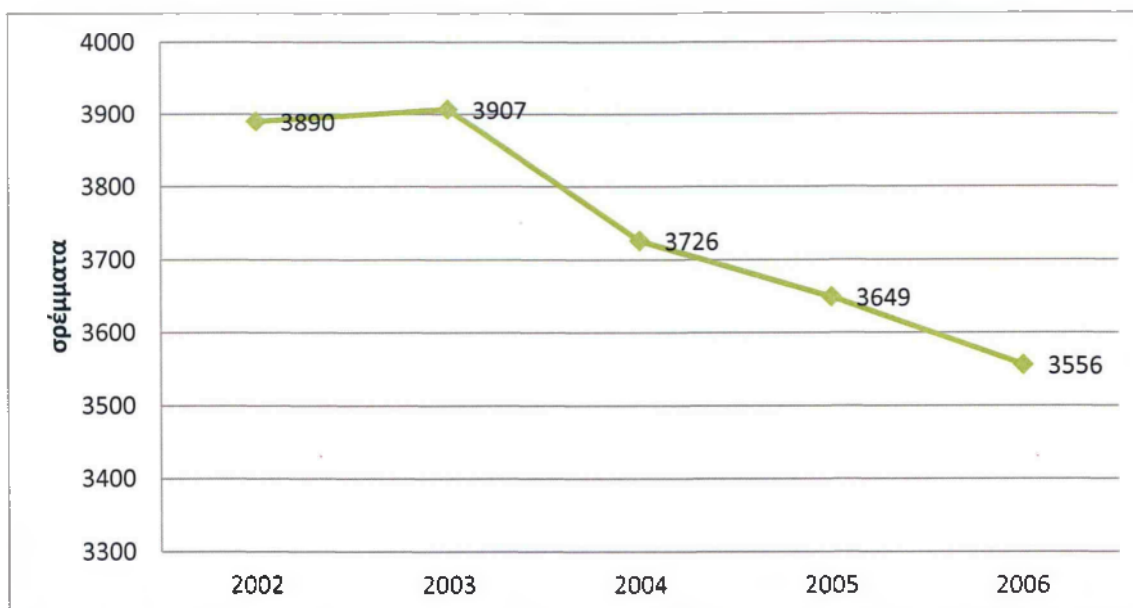
Από τα διαγράμματα 2.8 & 2.9 παρατηρούμε ότι κατά τα έτη 2002 και 2003 η παραγωγή κερασιών είναι αντιστρόφως ανάλογη της καλλιεργούμενης έκτασης. Επίσης αύξηση παραγωγής έχουμε και το 2004 παρόλο που οι εκτάσεις των κερασιών μειώνονται. Στοιχείο των ετών 2002-2004 είναι οι

ήπιοι χειμώνες που βοήθησαν την παραγωγή. Το 2005 αυξάνονται τα καλλιεργούμενα στρέμματα κερασεύωνων αλλά η παραγωγή μειώνεται. Τέλος το 2006 οι εκτάσεις μειώθηκαν αλλά η παραγωγή αυξήθηκε σε μεγάλο βαθμό. Η καλλιεργούμενη έκταση το 2006 μειώθηκε σε σύγκριση με αυτή το 2002 κατά 387 στρέμματα αυτό συνέβη καθώς κάποιοι καλλιεργητές σταμάτησαν να ασχολούνται εντατικά παρόλα αυτά η εντατική καλλιέργεια των εναπομενουσών καλλιεργητών αύξησαν εντυπωσιακά την παραγωγή φτάνοντας τους 2.138,563 τόνους.

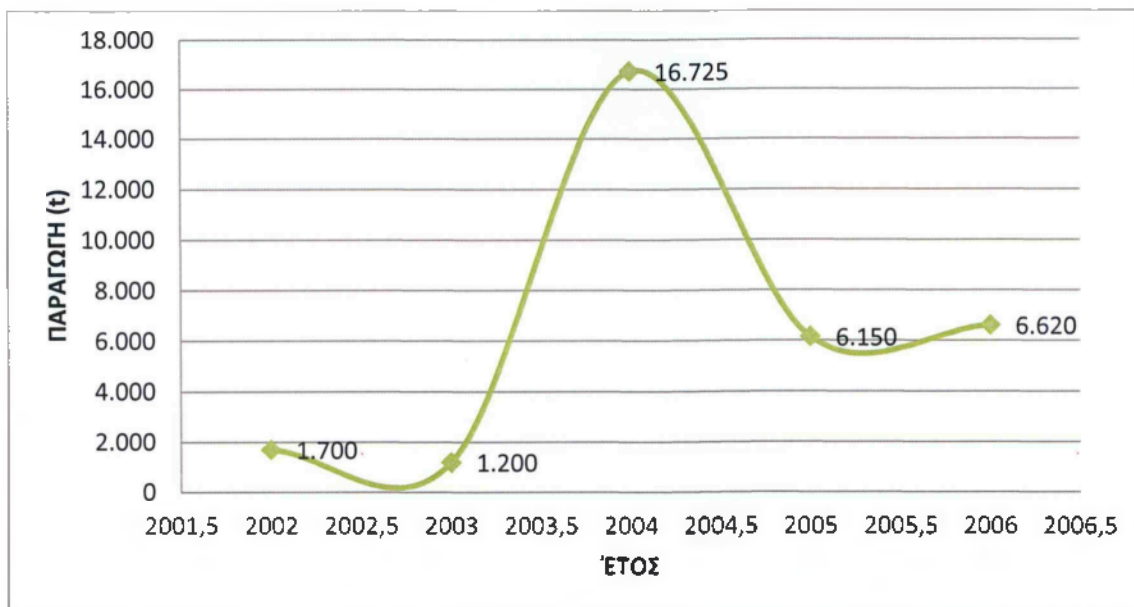
Διάγραμμα 2.10: Παραγωγή βύσσινων Ν. Αρκαδίας ανά έτος σε τόνους

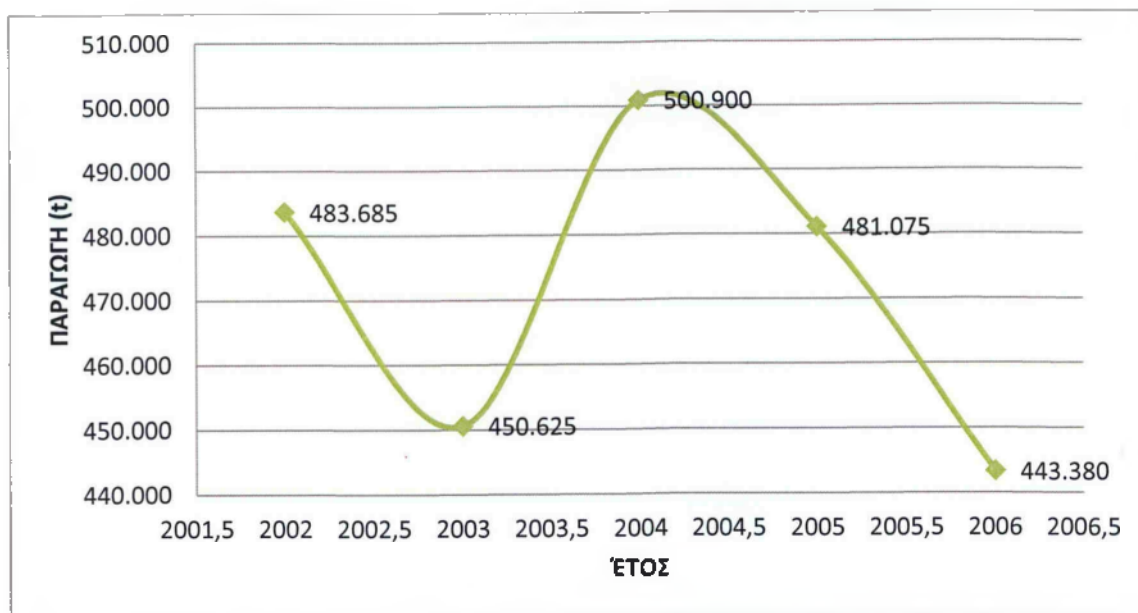
Διάγραμμα 2.11: Έκταση βυσσινώνων Ν. Αρκαδίας ανά έτος σε στρέμματα

Από τα διαγράμματα 2.10 & 2.11 παρατηρούμε ότι κατά το έτος 2003 η παραγωγή βύσσινων αυξήθηκε σημαντικά σε σχέση με το έτος 2002, φτάνοντας τους 1.436,081 τόνους ενώ η έκταση παρέμεινε σχεδόν σταθερή. Το 2004 η καλλιεργούμενη έκταση μειώθηκε σημαντικά με αποτέλεσμα να μειωθεί και η παραγωγή. Το 2005 έχουμε αύξηση της έκτασης κατά 37 στρέμματα και η παραγωγή μειώθηκε ελάχιστα σε σχέση με το 2004. Το 2006 σύμφωνα με το κ. Παρασκευόπουλο, ήταν μία ευνοϊκή χρονιά από πλευράς καιρικών συνθηκών για τα βύσσιννα με αποτέλεσμα, ενώ η καλλιεργούμενη έκταση μειώθηκε η παραγωγή αυξήθηκε φτάνοντας τους 1.169,509 τόνους.

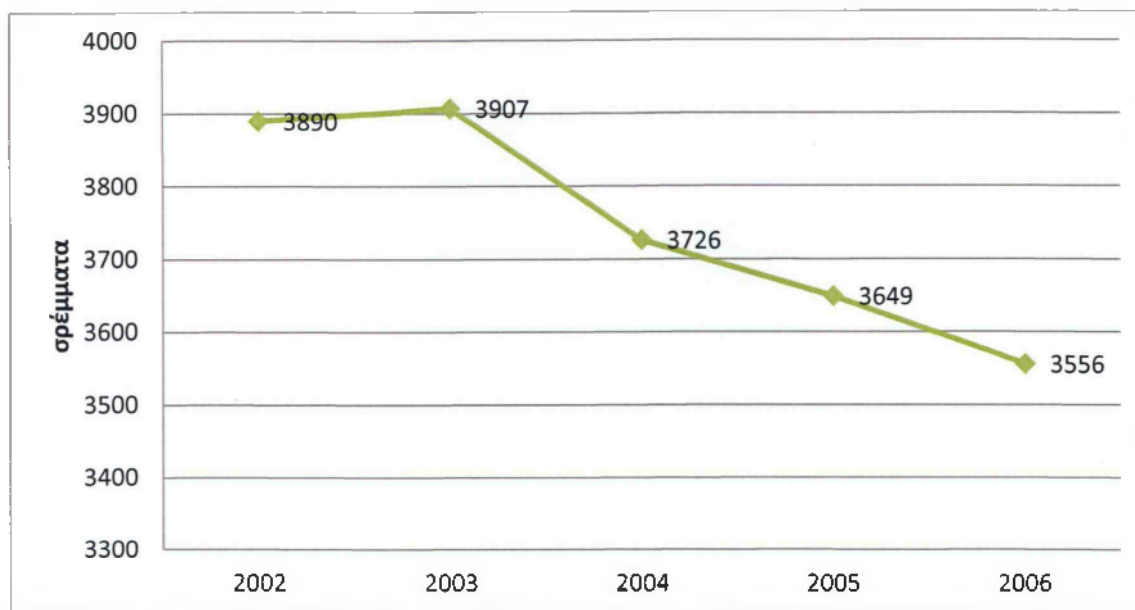

Διάγραμμα 2.12: Παραγωγή δαμάσκημων Ν. Αρκαδίας ανά έτος σε τόνους

Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρείται η παραγωγή δαμάσκημων στο Ν. Αρκαδίας κατά τα έτη 2002 – 2006. Τα έτη 2002 και 2003 η παραγωγή τους ήταν αμελητέα, περίπου 1,5 τόνοι. Το 2004 παρατηρείται μία αύξηση της παραγωγής φτάνοντας στους 16.725 τόνους. Τα έτη 2005 και 2006 η παραγωγή περιορίζεται στους 6.150 τόνους και 6.620 τόνους αντίστοιχα. Σε ότι αφορά τις καλλιεργούμενες εκτάσεις, στοιχεία υπάρχουν για τα έτη 2005 και 2006 όπου στο Ν. Αρκαδίας το 2005 καλλιεργούνται 21 στρέμματα και το 2006 η έκταση είναι 23 στρέμματα δαμασκηνιάς.

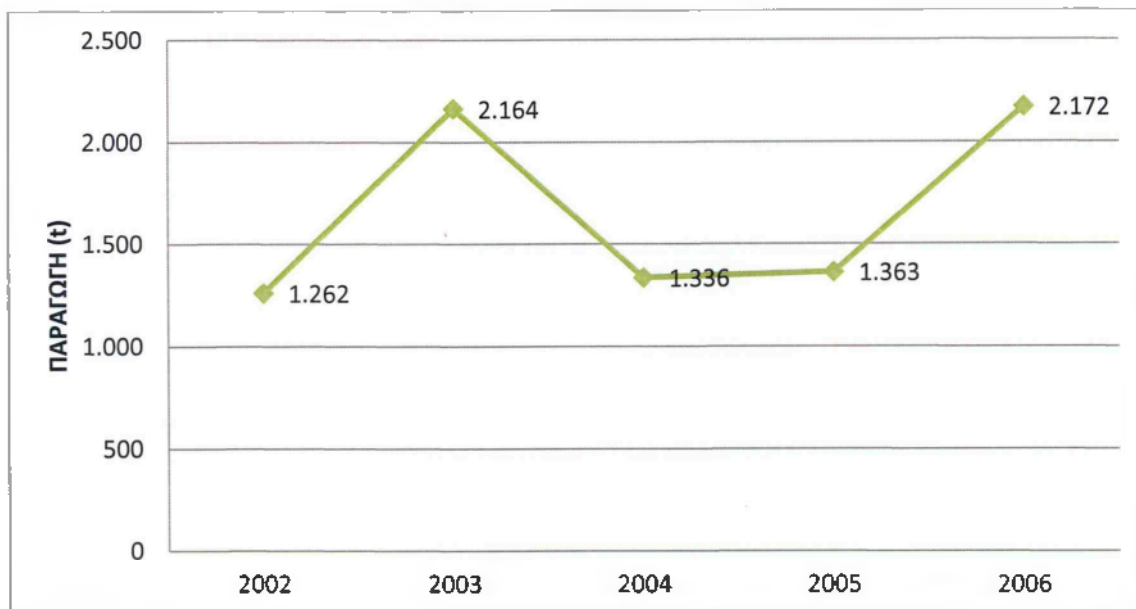
Διάγραμμα 2.13: Παραγωγή αμυγδάλων Ν. Αρκαδίας ανά έτος σε τόνους

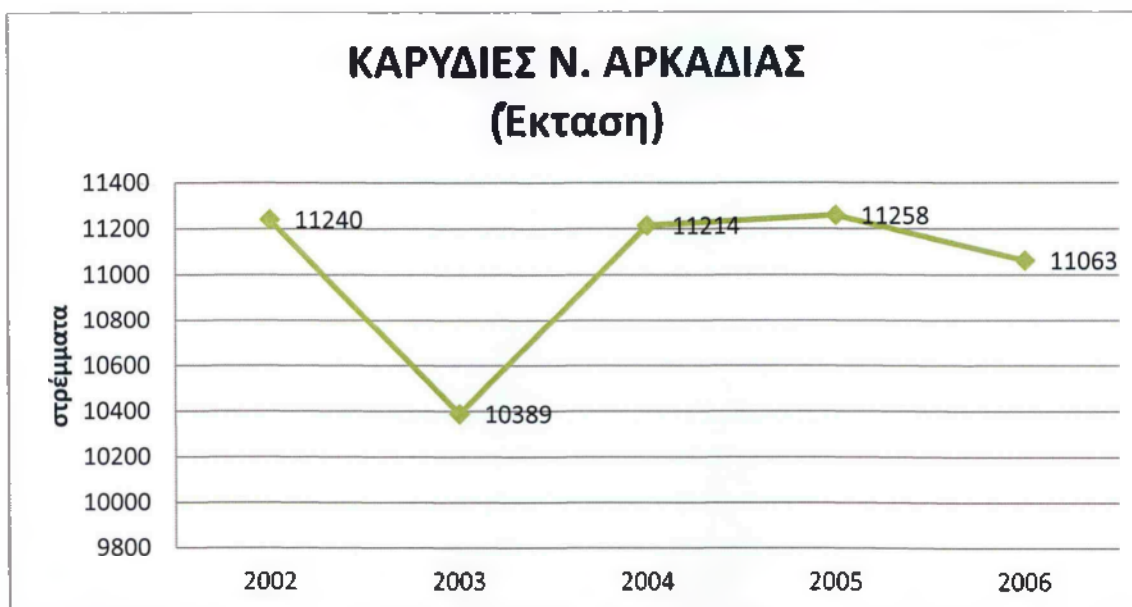
Διάγραμμα 2.14: Έκταση αμυγδαλεώνων Ν. Αρκαδίας ανά έτος σε στρέμματα

Από τα διαγράμματα 2.13 & 2.14 παρατηρούμε ότι κατά τα έτη 2002 και 2003 ενώ η καλλιεργούμενη έκταση παραμένει σταθερή η παραγωγή μειώνεται σημαντικά. Το 2004 παρατηρείται μείωση της έκτασης σε σχέση με τα προηγούμενα έτη αλλά αυξάνεται η παραγωγή φτάνοντας τους 500.900

τόνους. Τέλος τα έτη 2005 και 2006 η καλλιεργούμενη έκταση συνεχίζει να μειώνεται όπως και η παραγωγή.

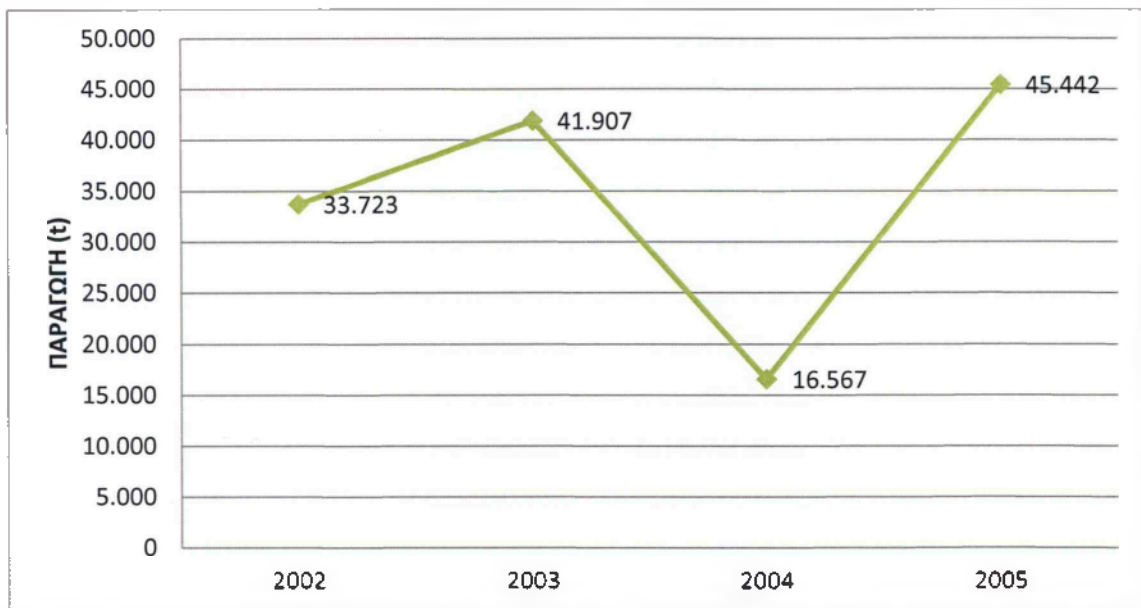

Διάγραμμα 2.15: Παραγωγή καρυδιών Ν. Αρκαδίας ανά έτος σε τόνους

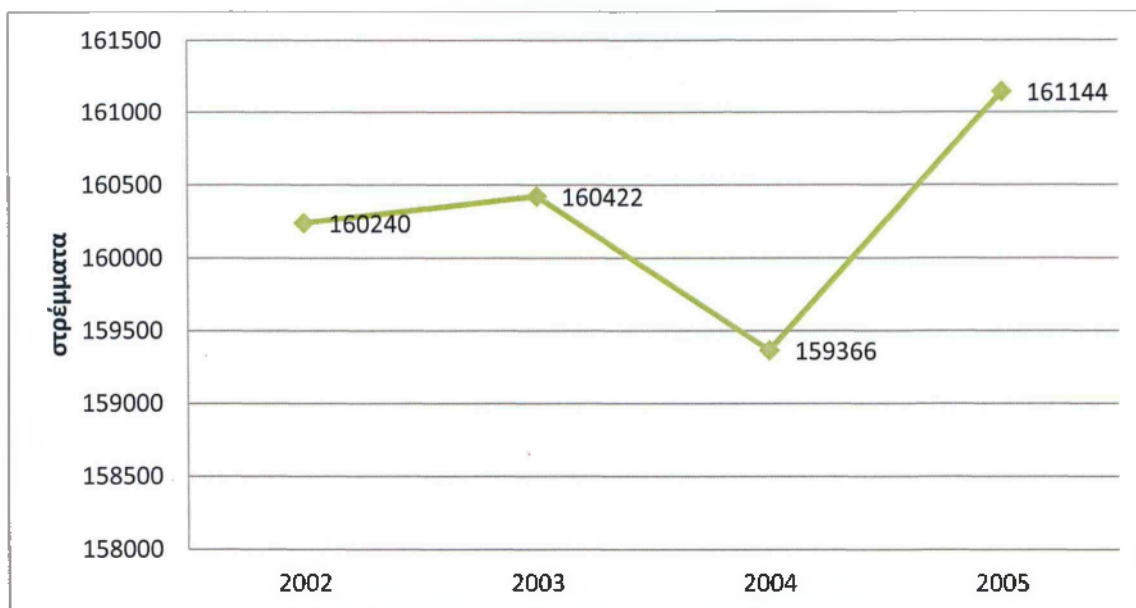

Διάγραμμα 2.16: Έκταση καρυδεώνων Ν. Αρκαδίας ανά έτος σε στρέμματα

Από τα διαγράμματα 2.15 & 2.16 παρατηρούμε ότι κατά το έτος 2003 η καλλιεργούμενη έκταση καρυδιών μειώθηκε σε σχέση με το 2002 αλλά η παραγωγή αυξήθηκε, αυτό συνέβη γιατί το δένδρο είχε καλύψει τις ανάγκες του σε χειμερινό ψύχος και δεν επικράτησαν δύσκολες καιρικές συνθήκες όπως ανοιξιάτικοι παγετοί. Το 2004 & το 2005 αυξήθηκαν οι εκτάσεις καρυδεώνων αλλά η παραγωγή μειώθηκε καθώς δεν επικράτησαν ευνοϊκές συνθήκες και οι σωστές καλλιεργητικές τεχνικές. Τέλος το 2006 έχουμε μικρή μείωση έκτασης αλλά υψηλή παραγωγή που ξεπέρασε τα επίπεδα του 2003. Μετά από προφορική επικοινωνία με τον γεωπόνο κ. Παρασκευόπουλο μα ενημέρωσε ότι οι ιδανικές καιρικές συνθήκες για μια παραγωγική χρονιά σε καρύδια είναι να επικρατούν δροσερά καλοκαίρια, χωρίς παγετούς την άνοιξη και τον χειμώνα να επικρατούν αρκετά χαμηλές θερμοκρασίες.

Διάγραμμα 2.17: Παραγωγή ελαιολάδου Ν. Αρκαδίας ανά έτος σε τόνους

Διάγραμμα 2.18: Έκταση ελαιώνων Ν. Αρκαδίας ανά έτος σε στρέμματα

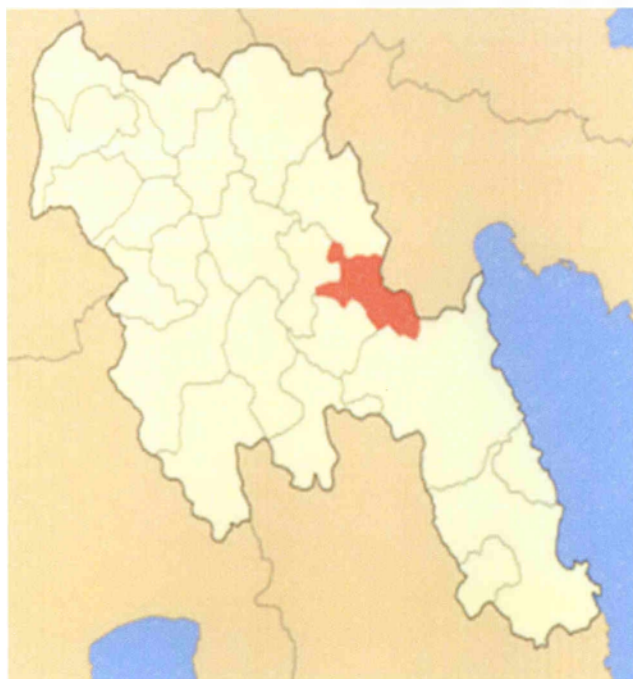
Στα διαγράμματα 2.17 & 2.18 απεικονίζετε η παραγωγή ελαιολάδου και η έκταση των ελαιώνων του Ν. Αρκαδίας κατά τα έτη 2002-2005. Όπως παρατηρούμε το 2003 παρουσιάζεται αύξηση της παραγωγής σε σχέση με το 2002. Το 2004 όμως παρουσιάζεται κατακόρυφη μείωση της παραγωγής λόγω των μειωμένων βροχοπτώσεων αλλά και την προσβολή των ελαιοδέντρων από τον δάκο που κατέστρεψε την παραγωγή. Το 2005 η παραγωγή επανέρχεται στο επίπεδο του 2003 με μία μικρή αύξηση που φτάνει τους 45.441,546 τόνους. Σε ότι αφορά την σχέση έκταση ελαιώνων-παραγωγή ελαιολάδου παρατηρούμε ότι είναι ανάλογη.

2.2. Δήμος Κορυθίου

Ο δήμος Κορυθίου ήταν δήμος του νομού Αρκαδίας που συστάθηκε με το πρόγραμμα Καποδίστριας από τη συνένωση παλαιότερων κοινοτήτων της περιοχής, που αποτέλεσαν στη συνέχεια τα δημοτικά διαμερίσματα του δήμου. Λειτούργησε την περίοδο 1999 -2010 οπότε και καταργήθηκε με την

εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης και εντάχθηκε στον νέο δήμο Τρίπολης.

Βρισκόταν στα ανατολικά του νομού, στα σύνορα με τον νομό Αργολίδας. Ο δήμος απλωνόταν στις δυτικές πλαγιές των ορέων Λύρκειο και Αρτεμίσιο. Αποτελούνταν από 6 δημοτικά διαμερίσματα και είχε συνολικό πληθυσμό 2.613 κατοίκους. Έδρα του δήμου ήταν το Στενό.

Εικόνα 15: Δήμος Κορυθίου

Ο δήμος περιλάμβανε τα δημοτικά διαμερίσματα και οικισμούς που αναφέρονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 2.6: Πληθυσμός των Δημοτικών Διαμερισμάτων του Δ. Κορυθίου κατά την απογραφή του 2001

Δημοτικό Διαμέρισμα	Οικισμός	Πληθυσμός
Δ.δ Στενού	Στενόν	497 κατ.
Δ.δ. Αγιωργιτικών	Αγιωργίτικα	386 κατ.
Δ.δ. Ελαιοχωρίου	Ελαιοχώριον	487 κατ.
Δ.δ. Ζευγολατείου	Ζευγολατείον Παρόριον	365 κατ.
Δ.δ. Νεοχωρίου Μαντινείας	Νεοχώριον Μονή Βαρσών	493 κατ.
Δ.δ. Παρθενίου	Παρθένιον	385 κατ.
Σύνολο		2.613 κατ.

Πηγή: <http://www.inarcadia.gr>

Ο Δήμος Κορυθίου ήταν από τους μικρότερους Καποδιστριακούς δήμους της Αρκαδίας με ορεινή φυσιογνωμία. Οι κάτοικοι του στο σύνολο του ασχολούνται κατά ένα μεγάλο ποσοστό με τον πρωτογενή τομέα παραγωγής. Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται ο αριθμός των κατοίκων του δήμου οι οποίοι δήλωσαν σαν κύρια οικονομική δραστηριότητά τους την Γεωργία κατά τα έτη 1991 και 2001.

Πίνακας 2.7: Απασχολούμενος πληθυσμός με την γεωργία στο Δ. Κορυθίου κατά τα έτη 1991 & 2001

Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας Δήμου Κορυθίου	Απασχολούμενος Πληθυσμός			
	Έτος Απογραφής			
	1991	Ποσοστό (%)	2001	Ποσοστό (%)
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία.	963 κατ.	35,3 %	362 κατ.	13,8%
Σύνολο Πληθυσμού	2.721 κατ.	100%	2.613 κατ.	100%

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Η τάση μείωσης του απασχολούμενου πληθυσμού με την γεωργία που παρατηρήθηκε στον πίνακα 2.3 και αφορά τον Ν. Αρκαδίας βλέπουμε ότι εξακολουθεί να παρατηρείται και στο Δήμο Κορυθίου. Από τον πίνακα 2.7 παρατηρούμε ότι το 1991 τη γεωργία ως κύρια ασχολία δήλωνε το 35,3% του πληθυσμού του δήμου ενώ το 2001 το ποσοστό αυτό πέφτει στο 13,8% .

Πίνακας 2.8: Απασχολούμενος πληθυσμός ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στο Δ. Κορυθίου

Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας Δήμου Κορυθίου	Απασχολούμενος Πληθυσμός
	Έτος Απογραφής: 2001
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία.	362 κατ.
Ορυχεία και λατομεία.	1 κατ.
Μεταποιητικές βιομηχανίες.	38 κατ.
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού.	26 κατ.
Κατασκευές.	46 κατ.
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων, μοτοσυκλετών και ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης.	73 κατ.
Ξενοδοχεία και εστιατόρια.	22 κατ.
Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες.	76 κατ.
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.	12 κατ.
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις και επιχειρηματικές δραστηριότητες.	16 κατ.
Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση.	45 κατ.
Εκπαίδευση.	26 κατ.
Υγεία και κοινωνική μέριμνα.	29 κατ.
Νέοι άνεργοι	0 κατ.
Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών υπέρ του κοινωνικού ή ατομικού χαρακτήρα.	13 κατ.
Ιδιωτικά νοικοκυριά που απασχολούν οικιακό προσωπικό.	1 κατ.
Σύνολο	831 κατ.
Μη δυνάμενοι να καταταγούν κατά κλάδο.	45 κατ.

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Αναλυτικά στον παραπάνω πίνακα φαίνεται ο κλάδος δραστηριότητας των μόνιμων κατοίκων του δήμου. Παρά τη μείωση του πληθυσμού που ασχολούνται με την γεωργία, η συντριπτική πλειοψηφία των μόνιμων κατοίκων εξακολουθεί να δραστηριοποιείται στο πρωτογενή τομέα. Ένα στοιχείο το οποίο παρατηρούμε όμως είναι ότι παρά τον ισχυρό αγροτικό κλάδο ο δευτερογενής τομέας και ιδιαίτερα ο κλάδος της μεταποίησης, που

είναι συγγενής τομέας της γεωργίας δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος στην περιοχή, ασχολούνται μόλις 38 κάτοικοι. Ο μεταποιητικός κλάδος στο νομό αυτό περιλαμβάνει μονάδες επεξεργασίας και τυποποίησης ελαιολάδου και κομποστοποίησης φρούτων.

Επίσης ο κλάδος των ξενοδοχείων και της εστίασης είναι υπαρκτός αλλά όχι ισχυρός. Στο δήμο υπάρχει ένα συγκρότημα ενοικιαζόμενων δωματίων και αρκετές παραδοσιακές ταβέρνες. Η ανάπτυξη αυτού του τομέα μέσω προγραμμάτων αγροτουρισμού θα ήταν ιδιαίτερα σημαντική για την περιοχή.

Από τον πίνακα 2.6 γνωρίζουμε ότι ο πληθυσμός του Δήμου Κορυθίου είναι 2.613 κάτοικοι. Από τον πίνακα 2.8 βλέπουμε ότι ο οικονομικά απασχολούμενος πληθυσμός είναι 876 κάτοικοι. Η διαφορά που αντιστοιχεί σε 1.737 κατοίκους προλαμβάνει ηλικιωμένους, παιδιά, άεργους, νοικοκυρές και λοιπές κατηγορίες μη οικονομικά ενεργού πληθυσμού.

2.3 Δενδροκομικές Καλλιέργειες στον τ. Δήμο Κορυθίου

Οι δενδρώδεις καλλιέργειες αποτελούν κυρία πηγή εισοδήματος των κατοίκων του τ. δήμου Κορυθίου και αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της φυσιογνωμίας του δήμου. Σύμφωνα με την Ετήσια Γεωργική Στατιστική Έρευνα του τμήματος Ετήσιων Στατιστικών Γεωργίας Κτηνοτροφίας και Στατιστικών Αλιείας του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, οι καλλιέργειες που αποτελούν κύρια ασχολία των κατοίκων είναι οι αχλαδιές, οι μηλιές, οι κερασιές, οι αμυγδαλιές, οι καρυδιές, οι δαμασκηνιές, οι βυσσινιές και φυσικά οι ελιές. Οι καλλιέργειες απαντώνται σε συστηματικούς δενδρώνες αλλά και διάσπαρτα δέντρα.

Η παραγόμενη ποσότητα καρπών εξαρτάται από τις καιρικές συνθήκες, αν είναι ποτιστική ή ξερική καλλιέργεια και τέλος από το αν εφαρμόζονται σωστά από τους καλλιεργητές οι διάφορες καλλιεργητικές εργασίες.

Σε αυτή την ενότητα έχει πραγματοποιηθεί μια σύνοψη των στοιχείων που μας χορηγήθηκαν από το τμήμα Ετήσιων Στατιστικών Γεωργίας Κτηνοτροφίας και Στατιστικών Αλιείας και αφορούν τις δένδροκομικές καλλιέργειες σε κάθε τοπικό δημοτικό διαμέρισμα του Δήμου Κορυθίου. Το ετήσιο ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήσαμε ως την κύρια πηγή των στοιχείων μας για τον Δήμο δίνει στοιχεία συνολικά για κάθε τοπικό διαμέρισμα. Το ερωτηματολόγιο συμπληρώνεται από τον Ιούνιο μέχρι τον Δεκέμβριο κάθε έτους από τους αρμόδιους γεωπόνους της Γεωργικής Υπηρεσίας Αρκαδίας.

Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο του τμήματος Ετήσιων Στατιστικών Γεωργίας Κτηνοτροφίας και Στατιστικών Αλιείας, αποτελεί ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο καθώς οι σύγχρονες κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες απαιτούν έγκαιρη και έγκυρη πληροφόρηση. Ταυτόχρονα η ύπαρξη αληθών στατιστικών στοιχείων είναι απαραίτητη για την ανασυγκρότηση της υπαίθρου και την αποτελεσματική υποστήριξη των ελλήνων αγροτών.

2.3.1 Οι Αχλαδεώνες

Στο δήμο συνολικά οι αχλαδιές καλύπτουν 485 στρέμματα γης που περιέχουν 15.300 δέντρα. Η παραγωγή αχλαδιών το έτος 2008 ανήλθε στους 456 τόνους περίπου. Ο μέσος όρος παραγωγής αχλαδιών ανά δέντρο στο δήμο Κορυθίου είναι 27,7 κιλά. Τα τοπικά διαμερίσματα τα οποία έχουν την μεγαλύτερη παραγωγή είναι αυτά του Στενού, Νεοχωρίου και Ζευγολατιού.

Πίνακας 2.9: Έκταση – Αριθμός Δένδρων- Παραγωγή Αχλαδιών ανά τοπικό διαμέρισμα του Δ. Κορυθίου το 2008

ΑΧΛΑΔΙΕΣ			
ΤΟΠΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΕΚΤΑΣΗ (στρ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΤΡΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (kg)
ΣΤΕΝΟ	95	3.800	100.000
ΠΑΡΘΕΝΙ	20	400	30.000
ΖΕΥΓΟΛΑΤΙΟ	220	7.100	220.000
ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	130	3.500	100.000
ΑΓΙΩΡΓΙΤΙΚΩΝ	20	500	6.000
ΕΛΑΙΟΧΩΡΙ	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	485	15.300	456.000

Πηγή: Ετήσια Γεωργική Στατιστική Έρευνα, 2008

Οι ποικιλίες αχλαδιάς που καλλιεργούνται στο Δ. Κορυθίου είναι η *Κοντούλα*, η *Δουκέσσα Πατρών* και το *Κρυστάλλι*. Τα χαρακτηριστικά της ποικιλίας κοντούλας είναι τα εξής: ο καρπός της είναι μέτριος, με σχήμα αχλαδόμορφο, σαρκώδη κοντό ποδίσκο. Το χρώμα του φλοιού είναι πρασινοκίτρινο, η σάρκα είναι χυμώδης και αρωματική. Η περίοδος συγκομιδής είναι γύρω στα μέσα Ιουνίου. Οι καρποί της ποικιλίας *Δουκέσσα Πατρών* είναι μέτριοι με σχήμα μηλόμορφο, και κοντό ποδίσκο. Η σάρκα είναι μαλακή, χυμώδης και αρωματική. Η *Δουκέσσα Πατρών* ωριμάζει γύρω στα μέσα Ιουλίου. Τέλος το *Κρυστάλλι* ή *Τσακώνικο* συλλέγεται στο τέλος του Αυγούστου.

2.3.2 Οι Μηλεώνες

Στο δήμο συνολικά οι μηλιές καλύπτουν 1.470 στρέμματα γης που περιέχουν 54.840 δέντρα. Η παραγωγή μήλων το έτος 2008 ανήλθε στους 1.305 τόνους. Ο μέσος όρος παραγωγής μήλων ανά δέντρο στο δήμο Κορυθίου είναι 23,8 κιλά. Τα τοπικά διαμερίσματα τα οποία έχουν την μεγαλύτερη παραγωγή είναι αυτά του Στενού και Ζευγολατιού, ενώ το τ. δ

Αγιοργήτικα παρουσίασε μειωμένη παραγωγή λόγω παγετού (Ετήσια Γεωργική Στατιστική Έρευνα, 2008).

Πίνακας 2.10: Στρέμματα – Αριθμός Δένδρων- Παραγωγή Μήλων ανά τοπικό διαμέρισμα του Δ. Κορυθίου το 2008

ΜΗΛΙΣ			
ΤΟΠΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΕΚΤΑΣΗ (στρ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΤΡΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (kg)
ΣΤΕΝΟ	430	20.340	500.000
ΠΑΡΘΕΝΙ	100	3.900	175.000
ΖΕΥΓΟΛΑΤΙΟ	440	19.200	340.000
ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	300	6.000	200.000
ΑΓΙΩΡΓΙΤΙΚΩΝ	200	5.400	90.000
ΕΛΑΙΟΧΩΡΙ	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	1.470	54.840	1.305.000

Πηγή: Ετήσια Γεωργική Στατιστική Έρευνα, 2008

Μετά από προφορική επικοινωνία με τον κ. Διαμαντόπουλο με πληροφόρησε ότι οι ποικιλίες μήλων που καλλιεργούνται στο δήμο Κορυθίου είναι οι εξής: *Red Delicious*, *Golden Delicious*, *Πιλαφά*, *Jonagold*, *Granny Smith* και *φιρικι*. Οι καλλιέργειες αυτές είναι κυρίως φθινοπωρινές, οι καρποί συλλέγονται από μέσα Σεπτεμβρίου έως μέσα Νοεμβρίου.

2.3.3 Οι Κερασεώνες

Στο δήμο συνολικά οι κερασιές καλύπτουν 417 στρέμματα γης που περιέχουν 14.700 δέντρα. Η παραγωγή κερασιών τον έτος 2008 ανήλθε στους 310 τόνους περίπου. Ο μέσος όρος παραγωγής κερασιών ανά δέντρο στο δήμο Κορυθίου είναι 21,2 κιλά. Τα τοπικά διαμερίσματα τα οποία έχουν την μεγαλύτερη παραγωγή είναι αυτά του Στενού και Παρθένι (Ετήσια Γεωργική Στατιστική Έρευνα, 2008).

Πίνακας 2.11: Έκταση – Αριθμός Δένδρων- Παραγωγή Κερασιών ανά τοπικό διαμέρισμα του Δ. Κορυθίου το 2008

ΚΕΡΑΣΙΕΣ			
	ΕΚΤΑΣΗ (στρ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΤΡΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (kg)
ΤΟΠΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ		Δενδρώνες	
ΣΤΕΝΟ	137	7.550	113.250
ΠΑΡΘΕΝΙ	100	2.750	160.000
ΖΕΥΓΟΛΑΤΙΟ	60	1.500	20.000
ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	20	400	3.500
ΑΓΙΩΡΓΙΤΙΚΩΝ	100	2.500	15.000
ΕΛΑΙΟΧΩΡΙ	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	417	14.700	311.750

Πηγή: Ετήσια Γεωργική Στατιστική Έρευνα, 2008

Μετά από προφορική επικοινωνία με τον κ. Διαμαντόπουλο με πληροφόρησε ότι ποικιλίες κερασιών που καλλιεργούνται στο δήμο Κορυθίου είναι οι εξής: *Bigarreau Burlat*, *Stella* και *Τραγανά Έδεσσας*. Η ποικιλία *Τραγανά Έδεσσας* ωριμάζει το πρώτο δεκαήμερο του Ιουνίου και είναι ιδιαίτερα ανθεκτική στο ψύχος. Η ποικιλία *Bigarreau Burlat* ωριμάζει πρώιμα κατά το δεύτερο δεκαήμερο του Μαΐου αλλά υστερεί σε ποιότητα από τα *Τραγανά Έδεσσας* καθώς είναι ευαίσθητη στο σχίσσιμο του καρπού από βροχή.

3.3.4 Οι Βυσσινεώνες

Στο δήμο συνολικά οι βυσσινιές καλύπτουν 533 στρέμματα γης που περιέχουν 10.550 δέντρα. Ο μέσος όρος παραγωγής βύσσινων ανά δέντρο στο Δήμο Κορυθίου είναι 48 κιλά. Η παραγωγή βύσσινων τον έτος 2008 ανήλθε στους 508 τόνους περίπου. Το τοπικό διαμέρισμα το οποίο έχει με διαφορά την μεγαλύτερη παραγωγή είναι αυτό του Παρθενίου (Ετήσια Γεωργική Στατιστική Έρευνα, 2008). Η ποικιλία που καλλιεργείται στη

περιοχή του Δήμου Κορυθίου είναι τα βύσσινα Τριπόλεως τα οποία ωριμάζουν κατά το πρώτο δεκαήμερο του Ιουλίου

Πίνακας 2.12: Έκταση – Αριθμός Δένδρων- Παραγωγή Βύσσινων ανά τοπικό διαμέρισμα του Δ. Κορυθίου το 2008

ΒΥΣΣΙΝΙΕΣ			
ΤΟΠΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΕΚΤΑΣΗ (στρ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΤΡΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (kg)
ΣΤΕΝΟ	28	1.550	30.000
ΠΑΡΘΕΝΙ	400	6.000	400.000
ΖΕΥΓΟΛΑΤΙΟ	60	1.800	72.000
ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	10	200	2.500
ΑΓΙΩΡΓΙΤΙΚΩΝ	35	1.000	3.000
ΕΛΔΙΟΧΩΡΙ	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	533	10.550	507.500

Πηγή: Ετήσια Γεωργική Στατιστική Έρευνα, 2008

2.3.5 Οι Αμυδαλεώνες

Στο δήμο συνολικά οι αμυδαλιές καλύπτουν 1.464 στρέμματα γης που περιέχουν 27.625 δέντρα. Η παραγωγή αμυγδάλου τον έτος 2008 ανήλθε στους 4 τόνους περίπου. Τα τοπικά διαμερίσματα τα οποία είχαν την μεγαλύτερη παραγωγή είναι τα τ.δ. Στενού και Νεοχωρίου.

Πίνακας 2.13: Έκταση – Αριθμός Δένδρων- Ετήσια Παραγωγή Αμυγδάλων ανά τοπικό διαμέρισμα του Δ. Κορυθίου το 2008

ΑΜΥΓΔΑΛΙΕΣ			
ΤΟΠΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΕΚΤΑΣΗ (στρ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΤΡΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (kg)
ΣΤΕΝΟ	25	1030	2.000
ΠΑΡΘΕΝΙ	25	600	0
ΖΕΥΓΟΛΑΤΙΟ	860	14.000	200
ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	20	400	1.500
ΑΓΙΩΡΓΙΤΙΚΩΝ	200	495	150
ΕΛΑΙΟΧΩΡΙ	334	11.100	100
ΣΥΝΟΛΟ	1.464	27.625	3.950

Πηγή: Ετήσια Γεωργική Στατιστική Έρευνα, 2008

Αν παρατηρήσουμε όμως τον πίνακα στο τ.δ. Ζευγολαπιού τα στρέμματα αμυγδαλώνων είναι σημαντικά αυξημένα παρόλα αυτά η συνολική παραγωγή είναι πολύ μικρή αυτό οφείλεται στο ότι οι κάτοικοι στοχεύουν στο εισόδημα από την ξυλεία που θα παραχθεί σε αρκετά χρόνια από τα δέντρα αμυγδαλιάς και όχι στην άμεση ετήσια παραγωγή καρπού. Τέλος το τ.δ Αγιωργίτικα παρουσίασε μειωμένη παραγωγή σε αμύγδαλα το 2008 λόγω παγετού (*Ετήσια Γεωργική Στατιστική Έρευνα, 2008*).

2.3.6 Οι Καρυδεώνες

Στο δήμο συνολικά οι καρυδιές καλύπτουν 205 στρέμματα γης που περιέχουν 3.855 δέντρα. Η παραγωγή καρυδιών το έτος 2008 ανήλθε στους 12 τόνους. Το τοπικό διαμέρισμα το οποίο έχει την μεγαλύτερη παραγωγή είναι το Παρθένι ενώ και στη παραγωγή καρυδιών το τ.δ Αγιωργίτικο εμφανίζει μειωμένη παραγωγή λόγω των καιρικών συνθηκών (παγετός) (*Ετήσια Γεωργική Στατιστική Έρευνα, 2008*). Οι ποικιλίες καρυδιών που καλλιεργούνται στο δήμο είναι οι Chandler και οι ντόπιες οι οποίες συλλέγονται από τα μέσα Σεπτεμβρίου έως τέλος Οκτωβρίου.

Πίνακας 2.14: Έκταση – Αριθμός Δένδρων- Παραγωγή Καρυδιών ανά τοπικό διαμέρισμα του Δ. Κορυθίου το 2008

ΚΑΡΥΔΙΕΣ			
ΤΟΠΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΕΚΤΑΣΗ (στρ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΤΡΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (kg)
ΣΤΕΝΟ	35	555	500
ΠΑΡΘΕΝΙ	100	1.700	10.000
ΖΕΥΓΟΛΑΤΙΟ	50	1300	1.000
ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	-	-	-
ΑΓΙΩΡΓΙΤΙΚΩΝ	20	300	700 παγο
ΕΛΑΙΟΧΩΡΙ	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	205	3.855	12.200

Πηγή: Ετήσια Γεωργική Στατιστική Έρευνα, 2008

2.3.7 Οι Ελαιώνες

Στο δήμο συνολικά τα ελαιόδεντρα καλύπτουν 5.318 στρέμματα γης που περιέχουν 105.300 δέντρα. Η παραγωγή ελαιολάδου το έτος 2008 ανήλθε στους 1.560 τόνους. Τα τοπικά διαμερίσματα τα οποία παράγουν ελαιολάδο είναι το Ελαιοχώρι, το Παρθέني και το Αγιωργίτικο. Στο τ. διαμέρισμα Αγιωργίτικων δεν παρήχθει ελαιολάδο το έτος 2008 επειδή τα ελαιόδεντρα υπέστησαν ζημία από την χαμηλή θερμοκρασία. Το τοπικό διαμέρισμα Ελαιοχωρίου είχε την μεγαλύτερη παραγωγή. Στα υπόλοιπα τοπικά διαμερίσματα οι κάτοικοι δεν ασχολούνται με την καλλιέργεια της ελιάς καθότι η ορεινή φυσιογνωμία του δήμου δεν βοηθά στην βέλτιστη απόδοση της ελαιοκαλλιέργειας.

Πίνακας 2.15: Έκταση – Αριθμός Δένδρων- Παραγωγή Ελαιοκάρπου ανά τοπικό διαμέρισμα του Δ. Κορυθίου το 2008

ΕΛΑΙΟΔΕΝΤΡΑ			
ΤΟΠΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΕΚΤΑΣΗ (στρ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΤΡΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (kg)
ΣΤΕΝΟ	-	-	-
ΠΑΡΘΕΝΙ	350	5.600	150.000
ΖΕΥΓΟΛΑΤΙΟ	-	-	-
ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	-	-	-
ΑΓΙΩΡΓΙΤΙΚΩΝ	25	500	-παγο
ΕΛΑΙΟΧΩΡΙ	4.943	99.200	1.410.000
ΣΥΝΟΛΟ	5.318	105.300	1.560.000

Πηγή: Ετήσια Γεωργική Στατιστική Έρευνα, 2008

2.3.8 Οι Νεκταρινιόνες

Στο δήμο οι νεκταρινιές καλύπτουν 10 στρέμματα γης τα οποία βρίσκονται όλα στο τ.δ του Ζευγολατιού και περιέχουν 350 δέντρα. Η παραγωγή νεκταρινιών το έτος 2008 ανήλθε στους 5 τόνους.

Πίνακας 2.16: Έκταση – Αριθμός Δένδρων- Παραγωγή Νεκταρινιών ανά τοπικό διαμέρισμα του Δ. Κορυθίου το 2008

ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΕΣ			
ΤΟΠΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΕΚΤΑΣΗ (στρ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΤΡΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (kg)
ΣΤΕΝΟ	-	-	-
ΠΑΡΘΕΝΙ	-	-	-
ΖΕΥΓΟΛΑΤΙΟ	10	350	5.000
ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	-	-	-
ΑΓΙΩΡΓΙΤΙΚΩΝ	-	-	-
ΕΛΑΙΟΧΩΡΙ	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	10	350	5.000

Πηγή: Ετήσια Γεωργική Στατιστική Έρευνα, 2008

2.4 Παραγωγή Καυσόξυλων

Πέρα από την ετήσια παραγωγή καρπών για κατανάλωση από τις δενδροκομικές καλλιέργειες της περιοχής, ένα σημαντικό προϊόν που μας παρέχουν αυτές οι καλλιέργειες είναι η παραγωγή ξύλου για καύση. Τα ξύλα αυτά καλύπτουν τις ανάγκες της περιοχής για τις οικιακές χρήσεις (ως καυσόξυλα) αλλά και προωθούνται στην ελληνική αγορά ενισχύοντας το εισόδημα των καλλιεργητών. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ετήσιας Γεωργικής Στατιστικής Έρευνας του 2008 η παραγωγή καυσόξυλων από τις δενδρώδεις καλλιέργειες του δήμου Κορυθίου ανήλθε στους 15.650 τόνους.

Πίνακας 2.17: Παραγωγή καυσόξυλων ανά τοπικό διαμέρισμα του Δήμου Κορυθίου

	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΥΣΟΞΥΛΩΝ (τόνοι)
ΤΟΠΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ: ΣΤΕΝΟ	10.000
ΤΟΠΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ: ΑΓΙΩΡΓΙΤΙΚΩΝ	5.000
ΤΟΠΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ: ΖΕΥΓΟΛΑΤΙΟ	100
ΤΟΠΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ: ΠΑΡΘΕΝΙ	50
ΣΥΝΟΛΟ	15.650

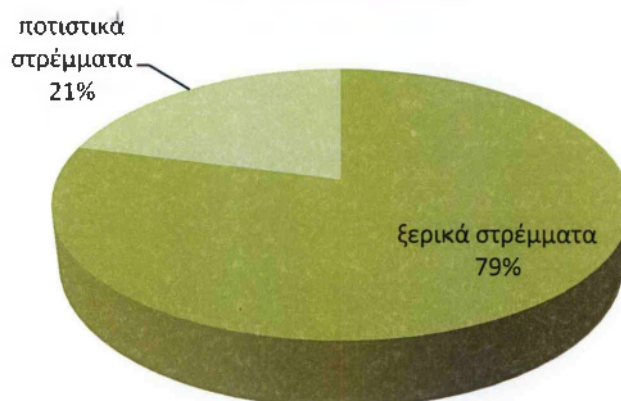
Πηγή: Ετήσια Γεωργική Έρευνα, 2008

2.5 Άρδευση των Δενδρώδων Καλλιεργειών του Δήμου Κορυθίου

Η άρδευση είναι μία τεχνητή εφαρμογή του νερού στο έδαφος. Χρησιμοποιείται για να βοηθήσει στην καλλιέργεια των γεωργικών καλλιεργειών, τη συντήρηση των τοπίων, και την αποκατάσταση της φυτοκάλυψης των διαταραχθέντων εδαφών σε ξηρές περιοχές και κατά περιόδους με περιορισμένες βροχοπτώσεις. Σε παγκόσμια κλίμακα, 689 εκατομμύρια στρέμματα γεωργικών γαιών είναι εξοπλισμένο με υποδομές άρδευσης. Περίπου το 68% βρίσκεται στην Ασία, 17% στην Αμερική, 9% στην Ευρώπη, το 5% στην Αφρική και 1% στην Ωκεανία.

Τα γεωφυσικά χαρακτηριστικά του Δ. Κορυθίου είναι τέτοια που το κλίμα είναι υγρό και δροσερό καθ' όλη την διάρκεια του έτους. Παρόλα αυτά όταν επιβάλλεται από τις καιρικές συνθήκες και για την βελτίωση της παραγωγής εφαρμόζεται η άρδευση στις δενδρώδεις καλλιέργειες του δήμου. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ετήσιας Γεωργικής Στατιστικής Έρευνας του 2008 σε σύνολο 9.782 στρέμματα καλλιεργειών αρδευτήκαν τα 2.570 στρέμματα. Όπως βλέπουμε και στο παρακάτω διάγραμμα τα ποιοτικά στρέμματα αντιστοιχούν στο 21% του συνόλου των δενδρωδών καλλιεργειών.

ΠΟΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ Δ. ΚΟΡΥΘΙΟΥ

Πηγή: Ετήσια Γεωργική Έρευνα, 2008

Διάγραμμα 2.19: Ποσοστό ποτιστικών στρεμμάτων δένδροκομικών καλλιεργειών επί του συνόλου των καλλιεργειών του Δήμου Κορυθίου

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά τα ποτιστικά στρέμματα ανά τοπικό διαμέρισμα του Δήμου Κορυθίου. Μπορούμε εύκολα να παρατηρήσουμε ότι οι κάτοικοι των τ.δ Νεοχωρίου, Ζευγολατιού και Στενού στηρίζουν τις καλλιέργειες τους κατά μεγάλο ποσοστό στην άρδευση. Ο κ. Διαμαντόπουλος κατόπιν προφορικής επικοινωνίας μας ενημέρωσε ότι το νερό προέρχεται από ιδιωτικές γεωτρήσεις και πηγάδια.

Πίνακας 2.18: Ποτιστικά στρέμματα ανά τοπικό διαμέρισμα του Δ. Κορυθίου

	ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ	ΠΟΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ	ΕΚΤΑΣΗ ΠΟΥ ΑΔΡΕΥΕΤΑΙ (%)
ΤΟΠΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ: ΕΛΑΙΟΧΩΡΙ	5.277	20	0,4%
ΤΟΠΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ: ΑΓΙΩΡΓΙΤΙΚΩΝ	420	200	47,61%
ΤΟΠΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ: ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	480	480	100,00%
ΤΟΠΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ: ΖΕΥΓΟΛΑΤΙΟ	1.750	1.100	62,85%
ΤΟΠΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ: ΠΑΡΘΕΝΙ	1.105	105	9,5%
ΤΟΠΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ: ΣΤΕΝΟ	750	665	88,66%
ΣΥΝΟΛΟ	9.782	2.570	26,67%

Πηγή: Ετήσια Γεωργική Έρευνα, 2008

Όπως παρατηρούμε και από τον πίνακα 2.18 το ποσοστό των αρδευόμενων εκτάσεων διαφέρει σημαντικά μεταξύ των τοπικών διαμερισμάτων. Στο τ. δ Νεοχώρι χαρακτηριστικά αρδεύεται όλη η καλλιεργούμενη έκταση ενώ στο τ.δ Ελαιοχώρι αρδεύεται μόλις το 0,4% της καλλιεργούμενης έκτασης. Συγκεκριμένα έκταση που αρδεύεται στο Ελαιοχώρι καλλιεργείται με κηπευτικά για οικιακή κατανάλωση. Στα Αγιωργίτικα αρδεύονται κηπευτικά. Στο Ζευγολατιό οι αρδευόμενες εκτάσεις καλλιεργούνται με κηπευτικά, δενδρώδεις καλλιέργειες, λαχανικά και αμπέλια. Στο Παρθένι η έκταση που αρδεύεται είναι αμπέλια και στο Στενό οι αρδευόμενες εκτάσεις είναι κηπευτικά και δενδροκαλλιέργειες. Τέλος μετά από προφορική επικοινωνία με τον κ. Διαμαντόπουλο μας επεσήμανε ότι μέτρα αντιπαγετικής προστασίας δεν εφαρμόζονται στον δήμο.

2.6 Οι Δενδροκομικές Καλλιέργειες του Δ. Κορυθίου σε σχέση με τον Ν. Αρκαδίας

Ο δήμος Κορυθίου ήταν ένας πολύ μικρός δήμος. Ο πληθυσμός του αναλογεί μόλις το 2,5% (συνολικός πληθυσμός Ν. Αρκαδίας: 102.035 κάτοικοι, συνολικός πληθυσμός του τ. δήμου Κορυθίου: 2613 κάτοικοι) του πληθυσμού του Ν. Αρκαδίας (Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, Απογραφή 2001). Αντίθετα η γεωργική δυναμική του δήμου είναι μεγάλη. Με βάση τα γεωργικά στοιχεία που αντλήσαμε από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία παρατηρούμαι ότι στις δενδροκομικές καλλιέργειες ο δήμος δίνει ισχυρό «παρών» στο νομό.

Από τα δεδομένα του πίνακα 2.19 τα οποία αναπαρίστανται γραφικά στο διάγραμμα 2.20 παρατηρούμαι ότι στο Δ. Κορυθίου βρίσκονται το 5% των στρεμμάτων επί του συνόλου των καλλιεργούμενων δενδροκομικών καλλιεργειών που βρίσκονται στο Ν. Αρκαδίας.

Πίνακας 2.19: Έκταση δενδροκομικών καλλιεργειών στο δήμο Κορυθίου & στο νομό Αρκαδίας

ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ	
(Έκταση)	
έκταση στο Δήμο Κορυθίου	9.902 στρέμματα
έκταση στην Αρκαδία	189.180 στρέμματα

Πηγή: Ετήσια Γεωργική Έρευνα, 2008

Πηγή: Ετήσια Γεωργική Έρευνα, 2008

Διάγραμμα 2.20: Ποσοστό έκτασης (στρ) δενδροκομικών καλλιεργειών του Δ. Κορυθίου επί του συνόλου της έκτασης (στρ) των δενδροκομικών καλλιεργειών στην Αρκαδία

Στο διάγραμμα 2.21 επίσης παρατηρούμε ότι η συμμετοχή του Δ. Κορυθίου στην συνολική παραγωγή δενδροκομικών προϊόντων από δενδροκομικές καλλιέργειες του Ν. Αρκαδίας, ανέρχεται στο 6%.

Πίνακας 2.20: Παραγωγή δενδροκομικών καλλιεργειών στο δήμο Κορυθίου & στο νομό Αρκαδίας

ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ (παραγωγή)	
παραγωγή στο Δήμο Κορυθίου	4.156.400 kg
παραγωγή στον Νομό Αρκαδίας	66.668.152 kg

Πηγή: Ετήσια Γεωργική Έρευνα, 2008

Πηγή: Ετήσια Γεωργική Έρευνα, 2008

Διάγραμμα 2.21: Ποσοστό της ετήσιας παραγωγής των δενδροκομικών καλλιεργειών του Δ. Κορυθίου επί του συνόλου της ετήσιας παραγωγής των δενδροκομικών καλλιεργειών στην Αρκαδία

Τα δύο παραπάνω διαγράμματα είναι πολύ σημαντικά καθώς μας δίνουν ξεκάθαρη εικόνα για τη σημαντική συμμετοχή του δήμου αγροτική δυναμική του Ν. Αρκαδίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3°

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ

Τα πυρηνόκαρπα, τα μηλοειδή και τα ακρόδρυα δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα, τόσο στην καλλιέργεια όσο και στην εμπορία των προϊόντων τους.

Παρόλα αυτά στα πλαίσια αντιμετώπισης των προβλημάτων των δενδροκομικών καλλιεργειών τα οποία είναι:

1. χαμηλή ποιότητα,
2. υψηλό κόστος παραγωγής,
3. υπερπαραγωγή και έντονος διεθνής ανταγωνισμός

γίνονται προσπάθειες επιλογής ποικιλιών με στόχο τη διεύρυνση της εμπορικής περιόδου ποιοτικών προϊόντων. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από επιδοτούμενα προγράμματα αναδιάρθρωσης καλλιεργειών και επιχειρησιακά προγράμματα μεμονωμένων παραγωγών.

Σε ότι αφορά στα μήλα και στα αχλάδια κυρίως, αλλά και στα πυρηνόκαρπα, κρίνεται απαραίτητο, ο συνεχής εκσυγχρονισμός των ψυκτικών εγκαταστάσεων, προκειμένου να διατηρούνται τα προϊόντα σε άριστη κατάσταση και να προωθούνται στην αγορά σύμφωνα με τη ζήτηση.

Ιδιαίτερο βάρος πρέπει να δίνεται στην τυποποίηση και συσκευασία σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά ποιοτικά πρότυπα για την ασφαλή και απρόσκοπτη προώθηση των προϊόντων στην αγορά.

Παρατηρείται επίσης έλλειψη καινοτομίας στην παραγωγή νέων προϊόντων μεταποίησης, προηγμένης τυποποίησης και ομοιογένειας. Κρίνεται

ενθαρρυντικό το γεγονός ότι οι περισσότεροι παραγωγοί, στους νομούς Ημαθίας, Πέλλας, Κοζάνης, Λάρισας, Φλώρινας και Μαγνησίας που παράγουν κυρίως αυτά τα προϊόντα είναι ενταγμένοι σε αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών σύμφωνα με τον Κανονισμό 2200/96, και ενισχύονται από την Ε.Ε για δράσεις που συμβάλουν στη μείωση του κόστους παραγωγής στην καλύτερη συσκευασία και τυποποίηση των προϊόντων καθώς και στην προστασία του περιβάλλοντος και την υγεία του καταναλωτή.

Οι καλλιεργητές δένδροκομικών καλλιεργειών στο Δήμο Κορυθίου είναι στην πλειοψηφία τους ενταγμένοι στους τοπικούς συνεταιρισμούς. Συγκεκριμένα το .Ελαιχώρι και το Νεοχώρι διαθέτουν από δύο αγροτικούς συνεταιρισμούς. Το Ζευγολατείο, το Παρθέني και το Στενό έχουν από ένα τοπικό αγροτικό συνεταιρισμό. Το μόνο τοπικό διαμέρισμα το οποίο στερείται συνεταιρισμού είναι τα Αγιωργίτικα. Οι αγροτικοί αυτοί συνεταιρισμοί αποτελούν μέλη της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Αρκαδίας (<http://www.easarcadias.gr/>).

3.1 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΣΤΟ Ν. ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Ο αγροτικός τομέας της οικονομίας του νομού Αρκαδίας έχει ιδιαίτερη σημασία για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του νομού. Οι βασικότεροι λόγοι που τεκμηριώνουν αυτή τη στρατηγική σημασία του αγροτικού τομέα στο νομό είναι ότι:

- Απασχολεί το μεγαλύτερο μέρος του εργατικού δυναμικού του νομού
- Ο αγροτικός τομέας είναι αυτός ο οποίος αξιοποιεί κατά κύριο λόγο τους φυσικούς πόρους του νομού.
- Το σύνολο σχεδόν των πρώτων υλών για τη γεωργική βιομηχανία προέρχεται από τον αγροτικό τομέα.

- Η ανάπτυξη του αγροτικού τομέα αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη πολλών άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων στους τομείς της εμπορίας και της μεταποίησης. Κατ' αυτόν τον τρόπο ο αγροτικός τομέας θα μπορούσε να αποτελέσει τον κλάδο της οικονομίας του νομού Αρκαδίας, ο οποίος θα συμβάλλει στην ανάπτυξη όλων των οικονομικών δραστηριοτήτων του νομού.

Ένας από τους βασικούς κλάδους του αγροτικού τομέα, για τον Ν. Αρκαδίας είναι οι δενδροκομικές καλλιέργειες οι οποίες αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα με αποτέλεσμα να αναστέλλεται η ανάπτυξή του κλάδου στο μέγιστο βαθμό.

Σε ότι αφορά τις δενδροκομικές καλλιέργειες του νομού αντιμετωπίζουν και αυτές μαζί με τον αγροτικό τομέα σοβαρά προβλήματα. Παίρνοντας για παράδειγμα τις καλλιέργειες του τ. Δήμου Κορυθίου μπορούμε να αναφέρουμε ότι η περιοχή αντιμετωπίζει τα εξής προβλήματα:

- ✘ Οι οπωρώνες είναι διάσπαρτοι λόγω της γεωμορφολογίας του εδάφους του δήμου με αποτέλεσμα να γίνεται δύσκολη η καλλιέργειά τους.
- ✘ Οι περιοχές φύτευσης είναι συχνά ακατάλληλες καθώς το έδαφος λόγω παλαιότερων καλλιεργειών δεν είναι φιλικό προς την ευδοκίμηση των δενδροκομικών καλλιεργειών.
- ✘ Οι ποικιλίες συχνά δεν είναι ελεγμένες με αποτέλεσμα να παράγονται χαμηλής ποιότητας προϊόντα.
- ✘ Επίσης, κανένας αγρότης στο Δ. Κορυθίου δεν έχει ασχοληθεί ακόμα με την βιολογική καλλιέργεια των δενδρωδών καλλιεργειών, η οποία θα μπορούσε να αποτελέσει “άνοιγμα” σε διαφορετικούς καταναλωτές.
- ✘ Ακόμα οι καλλιεργητές του Δ. Κορυθίου παρόλο που έχουν ιδρύσει συνεταιρισμούς για την προώθηση των προϊόντων τους, αυτοί οι συνεταιρισμοί βρίσκονται είτε σε αδράνεια είτε δρουν εντελώς παραδοσιακά προωθώντας τα προϊόντα για νωπή κατανάλωση.

- ✘ Αισθητή είναι η απουσία από τον δήμο αλλά και γενικότερα από τον νομό του κλάδου της μεταποίησης. Η μεταποίηση σε συνδυασμό με την πρωτογενή παραγωγή είναι πάντα ισχυρή δυναμική σε κάθε κλάδο του αγροτικού τομέα.

Το Υπουργείο Γεωργίας, προσπαθώντας να αντιμετωπίσει τα προβλήματα των δενδροκομικών καλλιεργειών του τ. Δ Κορυθίου προχώρησε σε αναδιάρθρωση των καλλιεργειών και με κοινοτικές επιδοτήσεις, που έχουν ως απώτερο σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής δενδροκομίας. Επίσης δημιούργησε προγράμματα ολοκληρωμένης ανάπτυξης για τον Ν. Αρκαδίας όπου στις περιοχές ανάπτυξης περιλαμβάνεται και ο τ. Δήμος Κορυθίου.

3.2 Τοπικό Πρόγραμμα Προσέγγισης LEADER PLUS

Από το Υπουργείο Γεωργίας έχουν επιλεγεί περιοχές στην Ελλάδα για την εφαρμογή ολοκληρωμένων προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης. Μία από αυτές τις περιοχές είναι και ο Νομός Αρκαδίας. Για την υλοποίηση των παραπάνω προγραμμάτων ανάπτυξης έχει τοποθετηθεί μία σειρά από αναπτυξιακές εταιρείες εγκατεστημένες στο νομό για την εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού.

Στόχοι του προγράμματος είναι (<http://www.leader-plus.gr>):

- η μεγαλύτερη ανταγωνιστικότητα της αγροτικής παραγωγής
- η βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου
- η διατήρηση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων

- η προστασία του αγροτικού εισοδήματος

- η εξασφάλιση ικανοποιητικού βιοτικού επιπέδου στους γεωργούς

- η συγκρότηση του πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές

- η μείωση των ανισοτήτων ανάμεσα σε αυτές και στα μεγάλα αστικά κέντρα

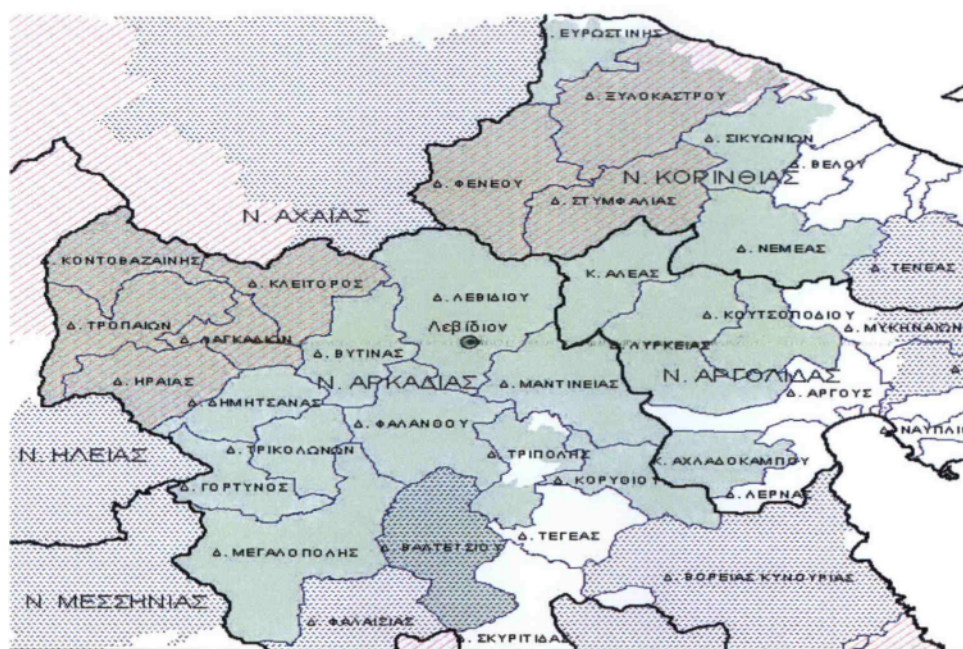
Προκειμένου, λοιπόν, να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι καλούνται ορισμένα φυσικά και νομικά πρόσωπα, όπως είναι οι αγρότες και οι διάφοροι συλλογικοί φορείς, να αναπτύξουν διάφορες βιοτεχνικές δραστηριότητες για να επενδύσουν στη μεταποίηση και εμπορία δασοκομικών προϊόντων και γενικά για να αναδείξουν και να προστατέψουν το περιβάλλον της περιοχής. (Αναπτυξιακή Βόρειας Πελοποννήσου Α.Ε, 2010).

3.3 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2007-2013 «ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΑΛΤΑΤΖΗΣ»

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΑΑ) 2007-2013 καθορίζει τις προτεραιότητες της Ελλάδας για την περίοδο 2007-2013. Η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης 2007-2013 για την Ελλάδα εστιάζεται σε τρεις βασικούς άξονες συνεπικουρούμενους από ένα τέταρτο οριζόντιο άξονα LEADER, που βασίζεται στην εμπειρία που αποκτήθηκε από τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες Leader των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων (Σκιαδάς, 2007):

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας
- Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας

Πιο συγκεκριμένα, το επιχειρησιακό πρόγραμμα το οποίο είχε συσταθεί για την περίοδο 2000-2006 αλλά και το πρόγραμμα Αλέξανδρος Μπαλατζής 2007-2013 αποτελεί μια πρωτοβουλία του αγροτικού τομέα και θέτουν δύο αναπτυξιακούς στόχους. Ο πρώτος στόχος, είναι η ανάπτυξη της υπαίθρου μέσω πιλοτικών εφαρμογών, ενώ ο δεύτερος στόχος είναι η μεγαλύτερη προσπάθεια για άρση της απομόνωσης των περιοχών σε όλες τις κλίμακες της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.

Πηγή: http://www.leader-plus.gr/Show_map.asp?lmg=map03.gif

Εικόνα 16: Χάρτης περιοχής ευθύνης Αναπτυξιακής Βόρειας Πελοποννήσου

Τα επιχειρησιακά πρόγραμμα κοινοτικής πρωτοβουλίας «LEADER PLUS» και «Αλέξανδρος Μπαλατατζής» εφαρμόστηκαν και συνεχίζουν να εφαρμόζονται σε ορεινές και νησιωτικές περιοχές στις οποίες παρουσιάζεται μεγαλύτερη κοινωνική και οικονομική στέρση μεταξύ των αγροτικών περιοχών της χώρας. Στο Νομό Αρκαδίας υπάρχουν περιοχές, όπου έχουν χαρακτηριστεί ορεινές και αποτελούν την περιοχή παρέμβασης των προγραμμάτων αυτών, ανάμεσά τους είναι φυσικά και ο Δήμος Κορυθίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ

Οι δενδροκομικές καλλιέργειες στον Ελλαδικό χώρο είναι κατά γενική ομολογία ένας “αδύναμος” κλάδος του αγροτικού τομέα της χώρας μας. Στην Ελληνική επικράτεια όμως υπάρχουν τα κατάλληλα κριτήρια για να αναπτυχθούν σε μεγάλο βαθμό τέτοιου είδους καλλιέργειες. Πέρα όμως από τους παραδοσιακούς τρόπους αγροτικής ανάπτυξης θα πρέπει μαζί να εντάξουμε νέες πρακτικές οι οποίες θα δώσουν νέες προοπτικές ανάπτυξης των δενδροκομικών καλλιεργειών.

Με βάση τα προαναφερόμενα προβλήματα και προοπτικές των οπωροφόρων δέντρων διαμορφώνεται μια στρατηγική, η οποία φιλοδοξεί να διατηρήσει τον τομέα σαν έναν από τους σημαντικότερους της πρωτογενούς παραγωγής, προσδίδοντας του την απαραίτητη ώθηση ώστε να καταστεί ακόμη πιο ανταγωνιστικός.

Για την επίτευξη του ανωτέρω στόχου αναφέρονται οι ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές.

4.1. Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων και καλλιεργητικών πρακτικών

- ✓ Τεχνικές διαμόρφωσης σχήματος και καρποφορίας (αραιώμα κα.)
- ✓ Τεχνικές αραιώματος καρπών
- ✓ Φυσιολογία, θρέψη, λίπανση
- ✓ Άρδευση, χειρισμοί εδάφους
- ✓ Κριτήρια ωρίμανσης καρπών και τεχνικές συγκομιδής

- ✓ Μηχανοποίηση συγκομιδής στα ακρόδρυα
- ✓ Αγορά πολλαπλασιαστικού υλικού για ανανέωση των παραγωγικών φυτειών όπου είναι γηρασμένες και καλλιέργεια ποικιλιών υψηλής ζήτησης και ανταγωνιστικότητας
- ✓ Ίδρυση νέων μονάδων ή επέκταση και εκσυγχρονισμός υφιστάμενων εγκαταστάσεων αποθήκευσης και συντήρησης με ή χωρίς ψυκτικές εγκαταστάσεις.
- ✓ Μετάβαση σε βελτιωμένες τεχνικές άρδευσης, συμπεριλαμβανομένης της αντικατάστασης συστημάτων με άλλα που συμβάλλουν στην οικονομία του νερού και στην προστασία από τη διάβρωση.
- ✓ Χρήση μηχανημάτων σε συλλογική βάση και ενιαίες εκτάσεις φύτευσης με ίδιες προδιαγραφές, με στόχο τη σημαντική μείωση του κόστους εργασίας.

4.2. Βελτίωση της προστιθεμένης αξίας του παραγομένου προϊόντος -μεταποίηση- τυποποίηση

- ✓ Δημιουργία μεταποιητικών μονάδων (μαρμελάδες, χυμοί φρούτων, κομπόστα).
- ✓ Εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων υποδομών μεταποίησης, των συσκευαστηρίων και πιστοποίησή τους κατά ISO 22000 (HACCP).
- ✓ Στήριξη δημιουργίας μικρών μονάδων μεταποίησης και τοπικών προϊόντων ποιότητας
- ✓ Διαφοροποίηση της γκάμας των παραγόμενων προϊόντων και τήρηση των θεσμικών προδιαγραφών περί αναγραφής χώρας προέλευσης στα προϊόντα.
- ✓ Εκσυγχρονισμός των τυποποιητηρίων, βελτίωση της παρουσίασης των προϊόντων καθώς και εγκατάσταση συστήματος ιχνηλασιμότητας και διαχείρισης ποιότητας.

4.3. Συστήματα διαχείρισης ποιότητας

- ✓ Εφαρμογή συστημάτων ποιότητας η οποία αφορά την ολοκληρωμένη διαχείριση του αρδευτικού νερού, την προστασία της βιοποικιλότητας και την εφαρμογή Συστημάτων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης με στόχο την ορθή εφαρμογή διαχείρισης του εδάφους, φυτοπροστασίας, λίπανσης και τέλος συγκομιδής, έτσι ώστε να παράγονται ανταγωνιστικά προϊόντα, ασφαλή, ποιοτικά με σεβασμό στο περιβάλλον και στο ανθρώπινο δυναμικό, με στόχο την αειφορία και την μείωση κόστους του παραγόμενου προϊόντος.
- ✓ Επέκταση της βιολογικής καλλιέργειας σε όσες περιοχές εμφανίζουν δυναμική ανάπτυξης και πιστοποίηση των παραγόμενων προϊόντων.

4.4. Προώθηση - προβολή προϊόντων

- ✓ Οργάνωση του δικτύου εμπορίας όπως επίσης και των μέσων μεταφοράς των εξαγωγίμων προϊόντων
- ✓ Συντονισμό της διάθεσης των προϊόντων στις αγορές του εξωτερικού, ιδίως με έρευνες ή μελέτες και προγράμματα διαφήμισης.
- ✓ Ανάπτυξη μεθόδων και μέσων για τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων με τη θέσπιση υποχρεωτικών κανόνων τυποποίησης συσκευασίας και ποιότητας των προϊόντων
- ✓ Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων από τον Ελληνικό Οργανισμό Εξωτερικού Εμπορίου ΟΠΕ για την προώθηση τοπικών προϊόντων στις διεθνείς αγορές
- ✓ Αξιοποίηση των δικτυακών κοινοτήτων με στόχο τη συμβολή τους στη διάδοση γνώσεων και στην ανταλλαγή ορθών πρακτικών και καινοτομίας, όσον αφορά τα αγροτικά προϊόντα και τις υπηρεσίες.

4.5. Επαγγελματική κατάρτιση & εκπαίδευση

- ✓ Παρεμβάσεις για την προαγωγή της γνώσης και της βελτίωσης του ανθρώπινου δυναμικού με μέτρα για επαγγελματική κατάρτιση από τον οργανισμό ΟΓΕΕΚΑ ΔΗΜΗΤΡΑ και ΚΕΚ σε παλαιούς και νέους αγρότες, ενδεικτική θεματολογία κύκλων εκπαίδευσης
- ✓ Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών από γεωπόνους σχετικά με την εφαρμογή ορθών γεωργικών πρακτικών με σεβασμό προς το περιβάλλον, ενίσχυση οργανώσεων παραγωγών, εγκατάσταση και εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης ποιότητας στις μονάδες μεταποίησης (HACCP, AGRO), κλπ.
- ✓ Πιστοποίηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των αγροτών μέσω προώθησης του θεσμού του πράσινου πιστοποιητικού¹
- ✓ Προώθηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας των αγροτών στην τυποποίηση σε συσκευασίες παραγωγού, φρούτων (δαμάσκηνο, κεράσι), και στην μεταποίηση καθώς και στο εμπόριο αγροτικών προϊόντων με την βοήθεια συμβούλων.

4.6. Συμπράξεις- δικτυώσεις (clusters)

- ✓ Παροχή κινήτρων λειτουργίας των ομάδων παραγωγών, των συνεταιρισμών και των συνεταιριστικών μονάδων μεταποίησης και επίτευξη χρηματοοικονομικών οικονομιών μεγέθους με στόχο τη μείωση του κόστους πρωτογενούς παραγωγής.

¹ Το **Πράσινο Πιστοποιητικό** είναι ένας θεσμός που προωθεί το Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και αφορά την κατάρτιση και την πιστοποίηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των Αγροτών. Το Π. Π. θα χορηγείται μετά από εξειδικευμένη εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία θα συνδυάζει τις θεωρητικές γνώσεις, την πρακτική άσκηση και τη μαθητεία και θα αποτελεί ένα βασικό επαγγελματικό προσόν για τον Έλληνα αγρότη. Υπό αυτές τις προϋποθέσεις η χορήγηση του Π. Π. δίνει τη δυνατότητα να ξεκινήσει και η κατοχύρωση του αγροτικού επαγγέλματος στη χώρα μας.
Ανακτήθηκε: <http://www.oqeeka-dimitra.org.gr/piooptikes/pistopoiitiko.htm>, 20-08-2011

4.7. Λοιπές δράσεις

- ✓ Επισήμανση, συλλογή, αξιολόγηση και διατήρηση γενετικού υλικού οπωροφόρων.
- ✓ Προώθηση εναλλακτικών καλλιεργειών στα πλαίσια αναδιάρθρωσης που όμως θα παρουσιάζουν αντοχή στις τοπικές φυτοπαθολογικές ασθένειες
- ✓ Ανάπτυξη της συνεργασίας με το Ινστιτούτο Φυλλοβόλων Δένδρων (ΕΘΙΑΓΕ) για έρευνα και ανάπτυξη νέων ποικιλιών και αντιμετώπιση ασθενειών και εφαρμογή προγραμμάτων αντιμετώπισης ασθενειών στις ζώνες καλλιέργειας.
- ✓ Ίδρυση εργαστηρίων εδαφολογικών αναλύσεων σε κάθε νομό για σύνταξη εδαφολογικών δεδομένων.

Μετά από προφορική επικοινωνία με τον κ. Παρασκευόπουλο μας ανέφερε ότι ελάχιστοι καλλιεργητές του Δ. Κορυθίου έχουν προχωρήσει σε εδαφολογικές αναλύσεις και αναλύσεις φύλλων. Αυτό οφείλεται στην έλλειψη ενημέρωσης αλλά και στο ότι δεν είναι υποχρεωτικό εφόσον δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα με ασθένειες των δέντρων για παράδειγμα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Γίνεται εύκολα κατανοητό από την παραπάνω μελέτη ότι είναι επιτακτική ανάγκη να δοθούν δραστικές λύσεις στα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Έλληνες αγρότες. Όλα τα άτομα που έχουν διάθεση να συμβάλουν στην αναβάθμιση του αγροτικού τομέα της χώρας, πρέπει να δραστηριοποιηθούν και να προσπαθήσουν να βρουν λύσεις σε όλα τα προβλήματα του πρωτογενή τομέα της ελληνικής οικονομίας.

Το αγροτικό πρόβλημα στη χώρα μας έχει εξελιχθεί σε κοινωνικό πρόβλημα το οποίο επηρεάζει άμεσα και την Πελοπόννησο και ιδιαίτερα τον Ν. Αρκαδίας. Ο κύριος λόγος που παρουσιάζεται αυτή η κρίση στον αγροτικό τομέα είναι, όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω, το γεγονός ότι το εισόδημα των γεωργών μειώνεται συνεχώς, εξαιτίας κυρίως της μείωσης των οικονομικών ενισχύσεων που λαμβάνει η χώρα μας από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ένας εξίσου σημαντικός λόγος που προκαλεί την κρίση της ελληνικής γεωργίας είναι πολλές φορές λανθασμένος χειρισμός των εκάστοτε κυβερνήσεων να χειριστούν τα θέματα που αφορούν την ελληνική γεωργία.

Πρωταρχικό μέλημα των παραγωγών πρέπει να είναι η διασφάλιση της καλύτερης ποιότητας των προϊόντων. Οι παραγωγοί πρέπει να συμβαδίζουν με τις απαιτήσεις της αγροτικής πολιτικής και να θέτουν στόχους υγιεινής και ασφάλειας των τροφίμων. Η ποιότητα των προϊόντων που βγαίνουν στην κατανάλωση εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, οι οποίοι κατά κύριο λόγο έχουν σχέση με το έδαφος και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την καλλιέργειά τους. Συγκεκριμένα, η χρήση εξελιγμένων μηχανημάτων σε συνδυασμό με την ύπαρξη καλής ποιότητας νερών άρδευσης εγγυώνται το καλύτερο αποτέλεσμα και για τον παραγωγό και για τον καταναλωτή.

Ειδικότερα, όσον αφορά τις δενδροκομικές καλλιέργειες του Νομού Αρκαδίας και ιδιαίτερα του τ. Δήμου Κορυθίου χρίζει επιτακτικής ανάγκης η λήψη των ακόλουθων μέτρων.

- Σε πρώτο στάδιο θα πρέπει να επιτευχθεί αξιοποίηση του τρίτου κοινοτικού πλαισίου στήριξης έτσι ώστε να κατασκευαστούν όλα τα απαραίτητα έργα υποδομής (αρδευτικά κ.α.). Μέσω αυτών των έργων θα πραγματοποιηθεί αναβάθμιση στην ποιότητα των δενδροκομικών προϊόντων, θα ενισχυθεί το εισόδημα των αγροτών της περιοχής και συνάμα καλύτερο βιοτικό επίπεδο.
- Να πραγματοποιηθεί μια έντονη στροφή προς τις εναλλακτικές καλλιέργειες και κυρίως προς τη βιολογική. Αυτό θα πραγματοποιηθεί μόνο αν οι αρμόδιοι φορείς του νομού είναι πρόθυμοι να εξηγήσουν στους παραγωγούς τις θετικές αλλαγές που θα έχουν στη ζωή τους με την ανάπτυξη της βιολογικής καλλιέργειας, μέσω εκπαιδευτικών σεμιναρίων και μαθημάτων.
- Σχετικά με τα αγροτουριστικά καταλύματα θα πρέπει να παρέχονται κίνητρα στους αγρότες από τους αρμόδιους φορείς για την λειτουργία τους έτσι ώστε να συμβάλλουν σημαντικά στην αύξηση του αγροτικού οικογενειακού εισοδήματος. Τα κίνητρα αυτά μπορούν να είναι της μορφής είτε οικονομικών ενισχύσεων για την εξ 'αρχής κατασκευή ή τη μετατροπή των καταλυμάτων είτε μέσω προγραμμάτων ενημέρωσης-κατάρτισης των αγροτών, που ενδιαφέρονται να επενδύσουν στο αγροτουρισμό.
- Τέλος για να βελτιωθεί η αγροτική παραγωγή πρέπει να συνεργασθούν πιο στενά και εποικοδομητικά οι γεωτεχνικοί (γεωπόνοι, κτηνίατροι, γεωλόγοι) με όλους όσους εμπλέκονται στην αγροτική παραγωγή όπως με τους παραγωγούς, τους μεταποιητές τους χειριστές των ψυκτικών θαλάμων και τους εμπόρους.

Δημιουργώντας τις κατάλληλες προοπτικές δίνεται η ευκαιρία κυρίως στους νέους και στις νέες να παραμείνουν στην περιοχή και να

απασχοληθούν με τις δενδροκομικές καλλιέργειες. Δίνοντας ζωή στην εγκαταλειμμένη ύπαιθρο έχουμε την ελπίδα για ένα καλύτερο μέλλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ανώνυμος (2003), «Βιώσιμη Γεωργία Σε Μία Αναπτυγμένη Ύπαιθρο», Υπουργείο Γεωργίας, Αθήνα
- Αντωνίου Β., (1989), «Ελληνική Γεωργία και τα προβλήματα που θα αντιμετωπίσει στην Ευρωπαϊκή κοινότητα», Αθήνα
- Ανώνυμος (2002)., Περιοδική έκδοση του Εθνικού Ιδρύματος Αγροτικής Έρευνας, Τεύχος 9 (22), Ιούλιος –Σεπτέμβριος, Αθήνα
- Παπαγεωργίου Κ., (1999), «Αγροτική Παραγωγή», Πανεπιστημιακές παραδόσεις, Αθήνα
- Ποντίκης Κ., (1996), «Ειδική Δενδροκομία», εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα-Πειραιάς
- Ποντίκης Κ., (2003), «Ειδική Δενδροκομία, Μηλοειδή», εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα
- Σκιαδάς Κ., (2007), «Προοπτική Τομέα Οπωροφόρων», Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, Αθήνα
- Σφακιωτάκης Ε., (1993), «Γενική δενδροκομία», εκδόσεις Μανουσάκης, Θεσσαλονίκη
- Τατσή Ε., (1997), «Πολιτική Υπουργείου Γεωργίας στον τομέα του αγροτουρισμού», εκδόσεις τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας, Αθήνα
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, (2007), «Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδος 2007-2013 Αλέξανδρος Μπαλτατζής», Ελληνική Δημοκρατία, Αθήνα.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Ανώνυμος (2011), Αγροτικός τομέας και εθνική οικονομία, Αναρτημένο: http://www.economist.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=7922:2011-04-18-10-13-20&catid=7:agriculture-and-forestry&Itemid=31, 18-04-2011
- <http://www.inarcadia.gr/arcadia/arcgenika.htm>, 20-03-2011
- http://cultureportal.uop.gr/article.php?article_id=475&topic_id=25&level=2&belongs=24&area_id=4&lang=gr, 04-04-2011
- <http://www.leader-plus.gr>, 28-03-2011
- <http://www.easarcadias.gr/>, 10-08-2011
- <http://www.tutiempo.net/en/Climate/Greece.GR.html>, 15-03-2011
- <http://www.oqeeka-dimitra.org.gr/prooptikes/pistopoiitiko.htm>, 10-08-2011
- <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>, 04-04-2011
- http://www.minaagric.gr/greek/agro_pol/3.htm, 06-04-2011